

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

Integratsiooni ja
Migratsiooni Sihtasutus
Meie Inimesed

”Inimressursi arendamise rakenduskava” prioriteetse suuna
”Elukestev õpe” meetme „Õppijakeskse ja uuendusmeelse
kutsehariduse arendamine ning elukestva õppe võimaluste
laiendamine“ projekt „Kutseõppeasutuste vene õppekeelega
õppijatele karjääriõppe teenuse pakkumine“

KARJÄÄRIÕPPE AINEKAVAD

(KARJÄÄRIPLANEERIMISE TEEMAD)

VE NE ÕPPEKEELEGA KUTSEÕPPURITELE

Integratsiooni ja Migratsiooni Sihtasutus Meie Inimesed

2011

Sisukord

1. Projekti tegevuste ja ainekava üldine kirjeldus	4
2. Ainekava koostamise üldised printsiibid	5
3. Ainekava moodulid	7
3.1. I moodul (teema) – Enese tundmaõppimine	7
Alateemad:	
1. Isiksuseomadused: närvisüsteemi tüüp, temperament ja iseloom	8
2. Väärtused ja soovid.	10
3. Huvid	11
4. Vajadused	12
5. Võimed	14
6. Oskused	15
7. Hoiakud	16
8. Elurollid	17
9. Minapilt	19
3.2. II moodul (teema) – Töömaailma tundmaõppimine	21
Alateemad:	
1. Muutuv tööturg: tööturu olukord, trendid, arengusuunad, prognoosid	22
2. Nõutud kompetentsid tööturul, tööandjate ootused, kutsestandard, ametid ja kutsed	24
3. Tööseadusandlus	26
4. Muutuv tööjõuturg: tööjõuturu nõudlus ja pakkumine, konkurents	29
5. Elukestev õpe. Töömotivatsioon	30
6. Haridustee: erialad, haridussüsteem, formaalne ja mitte-formaalne haridus, hariduse ja tööturu vahelised seosed	33
3.3. III moodul (teema) – Planeerimine ja otsustamine	36
Alateemad:	
1. Karjääriplaani kavandamine läbi elurollide analüüsi	38
2. Ametialane karjäär	39
3. Otsustamine	40
4. Tööotsimisviisid	42
5. Curriculum Vitae ja sellega kaasnevad dokumendid	43
6. Tööintervjuu	45
7. Rollimäng	47

4. Ainekava moodulite (teemade) töölehed

4. 1. I mooduli lisad – Enese tundmaõppimine

- Tööleht 1 Minu omadused
- Tööleht 2 Tähtis viisik
- Tööleht 3 Temperamenditüübid
- Tööleht 4 Väärtused ja soovid
- Tööleht 5 Huvid
- Tööleht 6 Huvide profiil
- Tööleht 7 Vajadused
- Tööleht 8 Võimed
- Tööleht 9 Oskused
- Tööleht 10 Hoiakud
- Tööleht 11 Elurollid
- Tööleht 12 Minapilt

4. 2. II mooduli lisad – Töömaailma tundmaõppimine

- Tööleht 1 Tööturgu tutvustavad infoallikad
- Tööleht 2 Nõutud kompetentsid tööturul
- Tööleht 3 Kutsed ja ametid
- Tööleht 4 Töövõtuleping
- Tööleht 5 Tööleping
- Tööleht 6 Kaasused
- Tööleht 7 Hüved ja garantiid
- Tööleht 8 Nõudlus tööturul
- Tööleht 9 Hea töö

4. 3. III mooduli lisad – Planeerimine ja otsustamine

- Tööleht 1 Elurollid
- Tööleht 2 Kuus otsuse tegemise võimalust
- Tööleht 3 Teadliku otsustamise sammud
- Tööleht 4 Kuidas on võimalik tööd leida?
- Tööleht 5 Curriculum Vitae
- Tööleht 6 Avaldus
- Tööleht 7 Motivatsioonikiri
- Tööleht 8 Valmistumine tööintervjuuks
- Tööleht 9 Tööintervjuu küsimused
- Tööleht 10 - 12 Tööintervjuu tekstid A ja B, küsimused otsustamisest ja planeerimisest

1. Projekti tegevuste ja ainekava üldine kirjeldus.

Projekti üldine eesmärk	Kutseõppeasutuste vene õppekeelega õppuritele suunatud karjääriõppe teenuse kvaliteedi parandamise abil suurendada noorte konkurentsivõimet tööturul.
Projekti sihtrühm	1. Kutseõppeasutustes kutsekeskharidust omandavad I – III kursuse vene õppekeelega õpilased. 2. Kutseõppeasutuste ja maakondlike karjääri- ja teabekeskuste karjäärinõustajad.
Projekti tegevused, otsene eesmärk	Töötati välja karjääriõppe ainekava (karjääriplaneerimise teemad) ja õppematerjalid ning tõlgiti need vene keelde. Ainekava mooduleid käsitletakse: I kursus, ainekava moodul - Enese tundmaõppimine II kursus, ainekava moodul - Töömaailma tundmaõppimine III kursus, ainekava moodul - Planeerimine ja otsustamine
Projekti üldised oodatavad tulemused, väljundid	Väljatöötatud ainekavade alusel said koolituse piirkondlike teabe- ja nõustamiskeskuste ning kutseõppeasutuste karjäärinõustajad. Kutseõppeasutuste vene õppekeelega õpilased läbisid koostatud ainekava alusel karjääriõppe kursused. Anti välja kakskeelsed infomaterjalid kasutamiseks teabe- ja nõustamiskeskustes ning kutseõppeasutustes, mis toetavad noori haridus- ja töövalikutel.
Ainekava koostamise tegevused	Ainekavade lähteülesande koostamine. Ainekava ja teemamoodulite koostamine. Ainekavadele eksperthinnangu andmine. Venekeelsete mõistete ja selgituste koostamine.
Ainekava koostamise töörühm	Kaie Saar, Terje Paes - juhtivad sisuekspertid Mare Räis, Terje Paes - sisuekspertid Kaire Karon, Heli Ferschel, Galina Jarotskaja - ainekavade koostamise eksperdid, autorid Tatjana Zubova - karjäärinõustamise õppe- ja infomaterjalide koostamise ekspert

2. Ainekava koostamise üldised printsiibid.

- Ainekava koostamisel on lähtunud kutseõppeasutuste üldisest riiklikust õppekavast, gümnaasiumi riikliku õppekava karjääriõppe valikainest, elukestva õppe strateegiast ja vastavusest elukestva õppe võtmepädevustele, integreerimisvõimalustest kooli üldise õppekavaga ja multiintelligentsuse teooriast.
- Ainekava koostamisel on arvestatud vene õppekeelega õpilaste ja kutsekoolide spetsiifikaga.
- Ainekava on soovituslik ning toetab pedagoogide karjäärivaldkonna teemade käsitlemist kutseõppeasutuses.
- Karjääriõppe ainekava üldine maht on 30 tundi ja see on kavandatud käsitlemiseks I-III kursuse jooksul. Ainekava koosneb kolmest 10-tunnisest moodulist. I kursusel on peamine rõhuasetus teemal „Enese tundmaõppimine“, II kursusel „Töömaailm“ ja III kursusel „Planeerimine ja otsustamine“. Iga moodul sisaldab viie tunni osas süvendatud ainekäsitlust.
- Ainekava koosneb üldisest kavast, kus on välja toodud eraldi iga mooduli maht, aine kirjeldus, e. aine üldalused, põhimõisted, õppe-eesmärgid, nõuded õppekeskkonnale ja alateemade üldine sisuline ülesehitus.
- Ainekava alateemade käsitlemiseks ja praktiliseks rakendamiseks on välja töötatud Lisad, mis toetavad pedagooge ja õpilasi õppetöös, õpitu rakendamisel ja omandatu hindamisel. Lisad sisaldavad: soovituslikke juhendeid ja meetoodilisi abimaterjale pedagoogidele ning töölehti ja teemakohaseid jaotusmaterjale õpilastele nii individuaalseks kui rühmatöös kasutamiseks.
- Iga alateema käsitlemiseks on välja töötatud eraldi õpetaja vaade ja õpilase vaade, mis on välja toodud ainekava Lisas.
- Alateemade maht on 7- 10 teemat ühes moodulis, sõltuvalt nende käsitlemise ulatusest ja sisust. Teemasid on käsitletud paaristundide raames, 2 x 45 minutit või 45 min kaupa, lähtuvalt teema, grupi, õpilaste ja kooli spetsiifikast. Vajadusel käsitletakse alateemasid integreeritult.

- Rõhuasetus õppetöö planeerimisel ja läbiviimisel on aktiivõppel, arvutipõhisel ja iseseisval tööl, maht sõltub teemast, aga see pole väiksem, kui 30 %.
- Ainekava erinevate moodulite, teemade käsitlemisel lähtutakse omavahelise sidususe, järjepidevuse ning integreerituse põhimõttest. Ainekava läbimisel toimub pidevalt varemõpitu kordamine, analüüsimine ja kinnistamine.
- Kursuse läbimise hindamiseks on välja töötatud miinimumpakett tegevustest, mis peab olema õpilasel karjääriõppe kursuse lõpuks sooritatud.
- Õppetöö läbiviimisel ja õppekeskkonna loomisel on arvestatud, et õpilastele on tagatud vajadusel interneti ning arvutite kasutamise võimalus, ruum on varustatud kaasaegse esitlustehnikaga ning nõuetekohase mööbliga. Vajadusel on olemas ka rühmatööde läbiviimise võimalus.

3. AINEKAVA MOODULID (KARJÄÄRIPLANEERIMISE TEEMAD)

3.1. I MOODUL – ENESE TUNDMAÕPPIMINE

I MOODUL: ENESE TUNDMAÕPPIMINE Ainekava maht 10 tundi.

Aine kirjeldus e. üldalused:

Karjääriplaneerimine on eluaegne protsess ja väga individuaalne. Antud ainekavas pakutakse vene õppekeelega kutseõppeasutuste õpilastel võimalust iseennast tundma õppida ja mõista, kuidas elukestev õpe ja kutsealase arengu planeerimine aitab neil tulevikus Eestis elada sellist elu nagu nad sooviksid.

Õpilased peavad mõistma, et nad ise vastutavad oma elu eest ja neil on võimalusi elu paremaks muuta. Enesetundmise praktiliste ülesannete täitmine aitab õpilastel kujundada enesemääratluspädevusi ning eneseanalüüsi tulemusel langetada edasise haridustee ja tööeluga seotud teadlikke otsuseid.

Ainekava loob vene keelt kõnelevate õpilastele turvatunde, ennetab õppeedukuse langust ning toetab õpi- ja töömotivatsiooni Eesti töturule sisenemisel. Suureneb venekeelsete inimeste kaasatus ja aktiivsus Eesti ühiskonnas. Õpilased oskavad enese tundmaõppimise mooduli läbimise lõpuks ennast ja oma isiksuseomadusi, teadmisi, oskusi, huve, väärtusi analüüsida ning paremini määratleda isiklikke ja tööalaseid eesmärke ja karjäärivalikuid, mis omakorda aitab kaasa venekeelsete noorte tööpuuduse vähendamisele

Põhimõisted:

Isiksus on ainulaadse mõtlemise, tunnete ja käitumisviisiga individ, kellel on eneseteadvus ja sotsiaalne roll.

Temperament on isiksuse omapära, mis põhineb inimese närvisüsteemi tüübil ja avaldub tema käitumises ja väljendusliigutustes.

Väärtused on tõekspidamiste kogum, mis mõjutab inimese tegevust ja otsustamist erinevates olukordades.

Vajadused on keha või psüühika toimimise seisukohalt olulise tingimuse/ teguri puudujääk.

Hoiakud on suhtumine millessegi või kellessegi, mis mõjutab hinnanguid ja käitumist.

Võimed on pärilikel omaduste ja keskkonna tingimuste koosmõjul kujunevad eeldused teadmiste, oskuste ja vilumuste omandamiseks, mis arenevad ja avalduvad tegevuses.

Huvid on aktiivne valiv suhtumine midagi teada saada või teha.

Oskused on teadmistel ja vilumustel põhinev tegevuste edukas sooritamine erinevates tingimustes.

Minapilt on terviklik kujund iseendast, mis hõlmab kujutlusi enda omadustest, olemusest, teiste suhtumisest ja enesehinnangust.

Õppe-eesmärgid:

Arendada õpilaste enese tundmaõppimise, -määratlemise ja -analüüsimise võimet. Õpetada mõistma isiksuse arendamise mõju isiklikule, erialasele ja ametialasele arengule.

Arendada õpilaste suhtlemis- ja koostööoskusi, mis aitavad paremini hakkama saada erinevates õpingu- ja tööturusihtuatsioonides ning teistega koostööd tehes.

Kujundada õpilastes adekvaatne ja stabiilne enesehinnang, mis on aluseks oma elutee otstarbekale planeerimisele ja realistlike karjäärivalikute tegemisele.

Suurendada venekeelsete noorte tööturul eduka rakendumise võimalusi.

Alateema 1	Isiksuseomadused: närvisüsteemi tüüp, temperament ja iseloom.
Eesmärk	Tutvustada erinevaid iseloomuomadusi. Arendada oskust seostada iseloomuomadusi õpitava eriala ja tulevase tööga ning tööstiiliga.
Oodatavad õpitulemused	Õpilane: - tunneb oma temperamendi- ja iseloomuomadusi ning suhtub positiivselt nende arendamisesse; - oskab eristada teiste inimeste põhilisi temperamendi- ja iseloomuomadusi; - oskab seostada temperamendi- ja iseloomuomadusi õpingute, ametivaliku ja töötamisega;
Maht	2 x 45 min
Soovituslikud meetodid	Arutelu, iseseisev töö, gruppitöö, kodune ülesanne.
Juhend- ja abimaterjal pedagoogile	Sünnipärased närvisüsteemi omadused määravad inimese tegutsemise eripära, isikliku tööstiili. Samuti on närvisüsteemi iseärasustel suur tähtsus ümbrusega ja töökeskkonnaga kohanemisel. Seepärast on oluline, et kutseõppeasutuses õppides ning selle lõpetamisel teaks noor oma sünnipäraseid omadusi, töötamise eripära ning oskaks neid arvestades sobilik ametikoht leida ja seal esitatavate nõuetega kohaneda. <u>Töölehed:</u> Tööleht 1 Minu omadused Tööleht 2 Tähtis viisik Tööleht 3 Temperamenditüübid <u>Lisamaterjalid:</u> Karjääriplaneerimine ja elukestev õpe. Valikaine õpetajaraamat. 2007, lk. 20 - 26 Temperamenditüübi test. Testid ja küsimustikud kutse- ja

	<p>personalivalikuks. Ü.Suur. 2006, lk. 72 - 77</p> <p>Õpetajaraamat- Elukestev õpe ja karjääriplaneerimine kutseõppeasutusele. 2007, lk. 20 - 26</p> <p>Vaatame koos tulevikku.2003, lk. 22 - 23</p> <p>Karjäär – redel või tee? P. Jamnes, K.Savisaar.1998, lk. 41 - 43</p> <p>Abiks valikutel. Eesti Töötukassa. 2009, lk. 6 - 7</p> <p>http://www.rajaleidja.ee/isiksus-2/</p> <p>http://ru.wikipedia.org/wiki/Temperament - temperamenditüüpide kirjeldused</p> <p>www.miksike.ee -testid eneseanalüüsiks</p> <p>www.tulevikuredel.ee – viited testide tegemise võimalustest</p>
Õppematerjal õpilasele	<p><u>Töölehed:</u></p> <p>Tööleht 1 Minu omadused</p> <p>Tööleht 2 Tähtis viisik</p> <p>Tööleht 3 Temperamenditüübid</p> <p><u>Lisamaterjalid:</u></p> <p>http://rajaleidja.ee/kesmaolen/ - isiksuseomaduste kirjeldused, erinevad töölehed</p> <p>http://tulevikuredel.ee/kasulikud-lingid/ - enese tundmaõppimine ja eneseareng</p>
Õppetegevused	<p>Õpilased analüüsivad ja hindavad oma isiksuseomadusi.</p> <p>Töölehe täitmine: positiivsed isiksuseomadused, nende arendamise võimalused ning olulisus isiklikus elus ning töötamisel.</p> <p>Paaristöö: Arutelu, sarnased ja erinevad isiksuseomadused, selle põhjused ja väljendumine igapäevaelus, suhtlemisel?</p> <p>Isikliku temperamenditüübi määratlemine ja analüüs.</p> <p>Töölehtede täitmine.</p> <p>Arutelu grupis: Millised on iseloomuomadused, mis tulevad õpitaval erialal töötades kasuks?</p> <p>Mis iseloomustab erinevate temperamenditüüpide tööstili?</p> <p>Milline on minu temperamenditüüp ning kuidas see mõjutab käitumist ja töötamist?</p> <p><u>Tegevusvariant 2:</u></p> <p>Test - Milline iseloom sul on?</p> <p>Arutelu grupis: Minu tugevad küljed ja nende mõju käitumisele ja tegutsemisele.</p>
Iseseisev töö	<p><u>Kodune ülesanne:</u></p> <p>Arutada pereliikmetega temperamenditüüpide omadusi ja seda, kas sinu hinnang iseendast ühtib pere hinnanguga?</p> <p>Nimetada/ kirjutada loetelus olevatest isiksuseomadustest välja need, mis on inimesele sünnipäraselt kaasa antud ja seostuvad</p>

	<p>tema temperamendiga.</p> <p>Millised isiksuseomadused on vajalikud ühel või teisel ametikohal töötades? Põhjenda.</p>
Hindamine	<p>Õpetaja teeb kokkuvõtte tunnist ja annab suulise hinnangu õpilaste poolt tehtud tööle. Tublimatele saab panna hinde. Töölehed lisatud õpimappi. Arvestatud – mitte arvestatud.</p>
Alateema 2	Väärtused ja soovid.
Eesmärk	<p>Tutvustada olulisemaid väärtusi ning nende mõju inimese otsustele ja tegutsemisele.</p> <p>Kujundada oskust analüüsida isiklikke väärtushinnanguid nii töö- kui eraelus.</p> <p>Väärtustada vene keele oskust ning sellest tulenevaid eeliseid tulevasel erialasel tööl.</p>
Oodatavad õpitulemused	<p>Õpilane teab väärtuste olemasolu, nende mõju ning oskab seostada neid eriala, töö ning isikliku elu valikutega.</p>
Maht	45 min
Soovituslikud meetodid	Arutelu, iseseisev töö, grupid.
Juhend- ja abimaterjal pedagoogile	<p>Noorte väärtussüsteemi kujundavad kodu, kool, sõbrad, meedia ja elu- ning kultuurikeskkond. Sageli on erinevate inimeste väärtused lausa vastupidised ja noortel on raske iseseisvalt aru saada, mis on õige, mis mitte. Seepärast on oluline analüüsida väärtuste olemust ja mõtestada need väärtused, mis ametialasel karjääril kasuks tulevad. Elukestva õppimise väärtustamine on tänapäeva töömaailmas kohanemise ja püsijäämise võti.</p> <p><u>Töölehed:</u> Tööleht 4 Väärtused ja soovid</p> <p><u>Lisamaterjalid:</u> Abiks valikutel. Eesti Töötukassa.2009. lk. 10 -12 Unistused versus tegelikkus. Karjäärikoordinaatori käsiraamat. 2006, lk. 51 Karjäär-redel või tee? P. Jamnes, K. Savisaar. 1998, lk 29 - 3 Karjäärirada. Tööturuamet.2003.lk. 10 -11 http://rajaleidja.ee/vaartused - väärtuste testid</p>
Õppematerjal õpilasele	<p><u>Töölehed:</u> Tööleht 4 Väärtused ja soovid</p> <p><u>Lisamaterjalid:</u> http://www.rajaleidja.ee/vaartused - väärtuste testid</p>
Õppetegevused	<p>Töölehtede jagamine ja ülesande selgitamine.</p> <p>Õpilased hindavad töölehel olevaid väärtusi. Väärtuste sisu ja tähenduse selgitamine.</p>

	<p>Õpilased lisavad töölehel loetletud väärtustele need väärtused, mida peavad veel oluliseks aga mida toodud nimekirjas ei ole. Ülesande selgitamine, töölehe täitmine. Töölehe küsimustele vastamine. Arutelu grupis: Millised on grupis olijate ühised väärtused, millised on erinevad väärtused ja millest on erinevused tingitud? Millistes ametites on nõutav vene ja millistes eesti keele oskus?</p> <p><u>Tegevusvariant 2.</u> Mäng: Õnnelik päev. Jaotada õpilastele sedelid erinevate elukutsetega- kokk, autojuht, müügiesindaja, ehitaja, jne. Õpilased kirjeldavad ühe või teise elukutse esindaja õnneliku päeva. Milline see on, mis selles elukutses tundub karjääri, õnnestumise ja eduna? Grupitöö tulemused kantakse ette. Arutelu grupis: Mida õnnestunud tööpäev ja meeldiva töö tegemine inimesele pakub?</p>
Iseseisev töö	<p>Pere liikmetele oma väärtushinnangute tutvustamine. Vanemate küsitamine, kuidas nende väärtushinnangud aastatega muutusid? Internetis kolme töökuulutuse otsimine, kus tööandja ootab töötajalt nii eesti kui ka vene keele oskust.</p>
Hindamine	<p>Kokkuvõtte küsitlusest ja täidetud töölehed lisada õpimappi. Arvestatud – mitte arvestatud.</p>
Alateema 3	Huvid.
Eesmärk	<p>Arendada oskust määratleda oma isiklike huvide eelistused ning koostada tööalaste huvide portreed. Kujundada õpilase eneseanalüüsioskusi ning teadvustada huvide ning töö vastastikust koosmõju.</p>
Oodatavad õpitulemused	<p>Õpilane oskab näha huvide soodsat mõju karjääriteel, nende mõju erialavalikutele ning isiklikule arengule.</p>
Maht	45 min
Soovituslikud meetodid	Iseseisev töö, grupitöö, arutelu, praktilised harjutused.
Juhend- ja abimaterjal pedagoogile	<p>Huvid annavad emotsionaalse värvingu noore töödele ja tegutsemisele. Seepärast on oluline, et noor oskaks näha, mis on see, mis tal töös ja isiklikus elus tõeliselt rõõmu pakub. Niiviisi mõistab ta ka seda, milline võiks olla tulevane töö, mida ta tõepoolest tahab teha. Emotsionaalse laenguga tegutsemine aitab nautida töötegemise protsessi iseenesest. Nii ei keskenduta ainult töö lõppresultaadile, vaid rõõmu pakub töö tervikuna. Huvidega töötades tuleks arvestada ka noorte ealisi ja</p>

	<p>individuaalseid iseärasusi. Huvid muutuvad aja jooksul. Laste ja noorte huvid pole sageli eriti pikaajalise iseloomuga ega välja kujunenud. Nad alles otsivad endale olulisi ning meeldivaid tegevusi.</p> <p><u>Töölehed:</u> Tööleht 5 Huvid</p> <p><u>Lisamaterjalid:</u> Karjäärinõustamine. Nõustaja käsiraamat. SA Innove, 2009 Karjäärirada. Tööturuamet. 2003, lk. 20 -23 M.Farr.Vali endale õige elukutse. 200, lk. 39 -36 http://www.biografia.ru/about/psihologia090.html- venekeelne artikkel huvide tähtsusest</p>
Õppematerjal õpilasele	<p><u>Töölehed:</u> Tööleht 5 Huvid</p> <p><u>Lisamaterjalid:</u> http://www.rajaleidja.ee/ - eestikeelne mõiste seletus</p>
Õppetegevused	<p>Huvide erinevuse selgitamine, töölehe täitmine. Õpilased koostavad oma huvide portree. Töölehe küsimustele vastamine. Arutelu grupis: Kuidas on võimalik oma huvi seostada elukutse-eelistusega? Kas hobist võib saada elukutse ja vastupidi?</p> <p><u>Tegevusvariant 2:</u> Huvide profiili koostamine. Tulemuste arutelu.</p>
Iseseisev töö	Koosta nimekiri olulistest inimestest, kes mõjutavad mingil viisil Sinu elu. Millised on nende huvid ja hovid?
Hindamine	Õpetaja teeb kokkuvõtte tunnist ja annab suulise hinnangu õpilaste poolt tehtud tööle. Töölehed lisatud õpimappi. Arvestatud – mitte arvestatud
Alateema 4	Vajadused.
Eesmärk	Tutvustada põhivajaduste olemust ning nende mõju inimese otsustele ja tegutsemisele. Arendada erinevate vajaduste analüüsimisoskust. Teadvustada vene keele ja riigikeele oskuse vajalikkust erialasel tööl ning isiklikus elus.
Oodatavad õpitulemused	Õpilane mõistab, et vajadused ja väärtused on omavahelises tihedas seoses ning mõjutavad üksteist. Õpilane oskab analüüsida isiklikke ja tööalaseid põhivajadusi.
Maht	45 min
Soovituslikud meetodid	Arutelu, iseseisev töö, gruppitöö.
Juhend- ja	Vajadused on tõukejõuks, mis paneb noore tegutsema. Kõige

abimaterjal pedagoogile	<p>igapäevasemad vajadused on füsioloogilised: toidu, joogi ja unevajadus. Samuti peab noorel olema koht, kus ööbida (isiklik kodu, õpilaskodu jm). See annab kindlus- ja kaitstustunde. Kui need vajadused on täidetud, siis hakkab õpilane mõtlema õppimisele, tulevikuplaanide tegemisele, eneseteostamise vajadusele. Vajaduste olemusele mõeldes jõuab ta arusaamisele, mida ta tegelikult elus tahab saavutada. Nii mõtestab ta eneseteostuse olemuse. Noorte jaoks pole väheoluline ka tunnustusvajadus. Tihtipeale mõjutab see suhteid, käitumist ning kaaslaste valikut.</p> <p><u>Töölehed:</u> Tööleht 7 Vajadused</p> <p><u>Lisamaterjalid:</u> Elutee planeerimine.2004, lk. 9 -11 Karjäär-redel või tee? P. Jamnes, K. Savisaar. 1998, lk. 29 -3 http://rajaleidja.ee/106352/ - Abram Maslow püramiidi kirjeldus http://makushin.com/perevernut-piramidu-maslou - venekeelne Abram Maslow püramiidi kirjeldus</p>
Õppematerjal õpilasele	<p><u>Töölehed:</u> Tööleht 7 Vajadused</p> <p><u>Lisamaterjalid:</u> http://rajaleidja.ee/106352/ - Abram Maslow püramiidi kirjeldus http://makushin.com/perevernut-piramidu-maslou - venekeelne Abram Maslow püramiidi kirjeldus</p>
Õppetegevused	<p>Vajaduste hierarhia - A. Maslow vajaduste püramiidi tutvustamine. Töölehtede jagamine ja ülesande selgitamine. Õpilased täidavad individuaalselt töölehe. Arutelu grupis: Millised on olulisemad sammud sinu vajaduste realiseerimiseks või eesmärgi saavutamiseks? Millised on sinu põhivajadused, mis peaksid elus esmajärjekorras täidetud olema?</p> <p><u>Tegevusvariant 2:</u> Individuaalne töö- Mida ma oma eluks ja tööks vajan? On need vajadused kaetud?</p>
Iseseisev töö	Elu jooksul vajaduste muutumist mõjutavate asjaolude loetelu ja analüüs.
Hindamine	Kokkuvõtte küsitlusest. Õpilased osalevad aktiivselt mängus ja selle tulemuste arutelus. Arvestatud – mitte arvestatud
Alateema 5	Võimed.
Eesmärk	Tutvustada erinevaid võimeid ning nende avaldumisvorme.

	Arendada enda ja oma kaaslaste võimete analüüsimisost. Teadvustada võimete sihipärase arendamise olulisust ja mõju isiklikule ja tööalasele arengule.
Oodatavad õpitulemused	Õpilane: - teadvustab oma võimete arendamise võimalikkust ja vajalikkust; - oskab analüüsida oma võimeid ning nende mõju valitud erialal õppimisel ning tulevasele tööle; - oskab analüüsida oma võimeid ja võimekust edaspidiste õpivalikute tegemiseks elus;
Maht	45 min
Soovituslikud meetodid	Arutelu, iseseisev töö, gruppitöö.
Juhend- ja abimaterjal pedagoogile	Võimed toetavad isiklike ja tööalaste karjäärieesmärkide saavutamist. Kui inimene on võimekas, siis jõuab ta üheaegselt pühenduda nii õppimisele kui ka töötamisele. Noor saab oma võimeid teades otsustada, millised on tema prioriteedid ja nendest lähtudes tegutseda. Samuti näitavad võimed, milliseid oskusi on lihtsam arendada. Töökus ja võimed on omavahelises tihedas seoses- üks vähemandekas, aga töökas noor võib elus rohkem saavutada, kui üliandekas, kuid laisk noor. <u>Töölehed:</u> Tööleht 8 Võimed <u>Lisamaterjalid:</u> Elutee planeerimine. 2004. lk. 6 Tulevik algab täna. Tööturuamet, 2003 http://moodle.ut.ee/opiobjektid/mkursus/karjaar/eneseanals.html - isiksusetüübide kirjeldus http://www.rajaleidja.ee/akab/ - ametite ja kutsealade andmebaas http://www.rajaleidja.ee/voimed-ja-oskused/&parent_id=84375 - võimete jaotus H.Gardneri järgi
Õppematerjal õpilasele	<u>Töölehed:</u> Tööleht 8 Võimed <u>Lisamaterjalid:</u> http://www.rajaleidja.ee/akab/ - ametite ja kutsealade andmebaas http://www.kutsekoda.ee/et/kutsesysteem/kutsestandardid - kutsestandardid
Õppetegevused	Jaotada õpilastele tööleht ja selgitada ülesannet. Õpilased hindavad oma võimeid ja vastavad küsimustele töölehel. Jaotada igale õpilasele ühe kaasõpilase nimega lipik. Juhtida õpilaste tähelepanu sellele, et nad mõtleksid hoolega, mida oma klassikaaslase võimete kohta kirjutada. Anda aega grupikaaslasele küsimuste esitamiseks.

	<p>Selgitada õpilastele küsimustele vastamise olulisust. Õpilased annavad kirjutatud iseloomustused klassikaaslastele. Soovijatel on võimalus öelda oma arvamus saadud tulemuste kohta.</p> <p><u>Tegevusvariant 2:</u> Vaata pilti, kus on kujutatud ühes ametis tehtavat tööd ja kirjuta milliseid võimeid on vaja selle töö tegemiseks?</p>
Iseseisev töö	Kahe vabalt valitud eriala analüüsimine lähtuvalt võimetest-milliseid võimeid eeldab sellel erialal töötamine.
Hindamine	Töölehed lisatud õpimappi. Arvestatud – mitte arvestatud
Alateema 6	Oskused.
Eesmärk	<p>Tutvustada üld-, eri- ja siirdeoskuste spetsiifikat, nende olulisust töömaailma muutustega edukaks toimetulekuks, tööturule sisenemiseks ning seal püsijäämiseks.</p> <p>Arendada oskust analüüsida isiklikke ja tööalaseid oskusi ning teadvustada nende omandamise ning arendamise vajalikkust.</p> <p>Anda infot õpitava eriala kutsestandardist, nõutavatest kutseoskustest ning karjäärivõimalustest.</p> <p>Väärtustada erinevate keelte valdamise ja omandamise oskust.</p>
Oodatavad õpitulemused	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> - oskab seostada enda ja valitud erialal töötamiseks vajaminevaid oskusi ning erinevate oskuste koosmõju tööalasele edukusele; - mõistab, millised eelised ja võimalusi annab tööturul vene keele ja riigikeele oskus, aga samas ka milliseid piiranguid seab riigikeele mittevaldamine töövalikutele;
Maht	45 min
Soovituslikud meetodid	Arutelu, iseseisev töö, gruppitöö, kodune ülesanne.
Juhend- ja abimaterjal pedagoogile	<p>Oskused kujunevad ja arenevad tegevuses. Üldoskusi saab kasutada erinevates olukordades (suhtlemisoskus, stressiga toimetuleku oskus jm). Erioskused on vajalikud teatud kindlate tööülesannete täitmiseks. Tööandjad eelistavad kindlate oskustega inimesi. Teadlikkus nõutavatest oskustest tööturul võimaldab nende õppimisega juba aegsasti algust teha. Seega vajalikest oskustest teadlikkus aitab noorel paremini kohaneda tööturu nõuetega.</p> <p><u>Töölehed:</u> Tööleht 9 Oskused</p> <p><u>Lisamaterjalid:</u> Elutee planeerimine. 2004 Õppimine kõrgkoolis. Tudengi käsiraamat. 2011, lk. 50 -53</p>

	<p>Farr, M. Vali endale õige elukutse. Avita, 2000 http://www.raialeidja.ee/oskused-3/ - oskuste jaotus http://moodle.ut.ee/opiobjektid/mkursus/karjaar/eneseanals.html - isiksusetüübide kirjeldus</p> <p><u>Tegevusvariant 2:</u> Õpilased joonistavad oma praeguse elupildi, kus on välja toodud tähtsamad sündmused, tegevused ja inimesed. Paarides arutletakse, millised on lemmiktegevused, töökogemused, omandatud oskused. Järgmise ülesandena joonistavad õpilased oma tuleviku kohta elupildi. Paarides arutleda missuguseid oskusi on vaja unistuste ja eesmärkide saavutamiseks. Arutleda õpilastega nende tulevikuplaane, erinevaid arenguvõimalusi.</p>
Õppematerjal õpilasele	<p><u>Töölehed:</u> Tööleht 9 Oskused <u>Lisamaterjalid:</u> http://www.raialeidja.ee/oskused-3/ - oskuste jaotus</p>
Õppetegevused	<p>Jaotada õpilastele tööleht ja selgitada ülesannet. Töölehe täitmine: õpilased hindavad oma oskusi, vastavad küsimustele. Analüüsida, millised peavad olema 21.sajandi edukate töötajate oskused. Arutelu grupis: Millised oskused on kõikide tööde juures olulised? Milliste tööde edukaks teostamiseks on tähtis vene keele oskus?</p>
Iseseisev töö	<p>Kodutöö: Koostada nimekiri oma oskustest, mis pakuksid huvi võimalikule töandjale.</p>
Hindamine	<p>Õpetaja teeb kokkuvõtte tunnist ja annab suulise hinnangu õpilaste poolt tehtud tööle. Töölehed lisatud õpimappi. Arvestatud – mitte arvestatud</p>
Alateema 7	Hoiakud.
Eesmärk	<p>Tutvustada hoiakute tähendust ja nende mõju mõtlemisele, tegutsemisele, elukestvale õppimisele ning töötamisele. Teadvustada inimese avatud, varjatud, pimedat ja tundmatu ala olemasolu. Hoiakute teadvustamine, mis on seotud rahvusliku ja kultuurilise enesemääratlemise ning suhtumistega.</p>
Oodatavad õpitulemused	<p>Õpilane: - on teadlik hoiakute kujunemisest, kinnistumisest ning nende</p>

	<p>mõjust;</p> <p>- oskab kriitiliselt analüüsida piiravate hoiakute, uskumuste, müütide mõju käitumisele, mõtlemisele, eri rahvustest inimestega suhtlemisele, karjääri planeerimisele ja elukestvate õppele;</p>
Maht	45 min
Soovituslikud meetodid	Arutelu, iseseisev töö, grupid.
Juhend- ja abimaterjal pedagoogile	<p>Hoiakud on aluseks väärtushinnangute kujunemisele. Hoiakute analüüsimine aitab mõista hoiakute kujunemise mehhanismi: see on valmisolek teatud nähtustele või asjadele positiivselt või negatiivselt reageerida. Üheks hoiakuid iseloomustavaks jooneks on õpitavus. See tähendab, et karjääri planeerimisse saab positiivseid hoiakuid ja suhtumisi kujundada õpetamise ja harjutamise teel.</p> <p><u>Töölehed:</u> Tööleht 10 Hoiakud</p> <p><u>Lisamaterjalid:</u> http://web.ametikool.ee/jane/</p> <p>Individuaalne ja isikutevaheline käitumine: töötajate hoiakud – tööga seotud hoiakud Karjäärinõustamine. Nõustaja käsiraamat. 2009, lk. 75-76 Elutee planeerimine. 2004. Õpilase tööleht 20 Elukestev õpe ja karjääriplaneerimine. Valikaine õpetajaraamat gümnaasiumile. 2007, lk. 43- 44</p>
Õppematerjal õpilasele	<p><u>Töölehed:</u> Tööleht 10 Hoiakud</p> <p><u>Lisamaterjalid:</u> http://web.ametikool.ee/jane/</p> <p>Individuaalne ja isikutevaheline käitumine: töötajate hoiakud – tööga seotud hoiakud</p>
Õppetegevused	<p>Õpilastele töölehtede jagamine ja selle täitmine.</p> <p>Õpilased analüüsivad ja põhjendavad, miks nad aforisme just sellisel moel hindasid.</p> <p>Arutelu grupis: Miks on oluline säilitada enesekontroll keerulistes olukordades?</p> <p>Miks on tähtis arvestada suhtlemisel teise inimese tunnete, mõtetega?</p>
Iseseisev töö	Leia kolm aforismi, mis kirjeldavad sind ennast.
Hindamine	Kokkuvõtte täidetud töölehtedest. Töölehed lisatud õpimappi. Arvestatud- mittearvestatud.
Alateema 8	Elurollid.
Eesmärk	Tutvustada erinevaid elurolle isiklikus ja tööalases karjääris, nende

	<p>omavahelisi seoseid ning olulisust.</p> <p>Õpetada analüüsima oma elu rolle ning mõju karjääri planeerimisele, üldisele arengule.</p> <p>Teadvustada kodanikurolli olulisust sõltumata keelelistest ja kultuurilistest erinevustest.</p>
Oodatavad õpitulemused	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> - oskab analüüsida peamiste elurollide ning paarisrollide olemust, nende olulisust. - oskab määratleda enda peamisi rolle praegu ja tulevikus.
Maht	45 min
Soovituslikud meetodid	Arutelu, iseseisev töö, grupid.
Juhend- ja abimaterjal pedagoogile	<p>Elurollide analüüsimine aitab mõista noore elutee mitmekesisust. Rollidest arusaamine on aga inimestel erinev. Rollide edukas täitmine oleneb sellest, kuidas potentsiaalse rolli täitja kujutus rollist on vastavuses teiste rolliootusega. Erinevad rollid täiendavad üksteist ning on omavahelises tihedas seoses.</p> <p><u>Töölehed:</u> Tööleht 11 Elurollid</p> <p><u>Lisamaterjalid:</u> Elutee planeerimine. Tallinn, 2004 Vaatame koos tulevikku. 2003, lk. 43-44 Õpetajaraamat Elukestev õpe ja karjääriplaneerimine kutseõppeasutusele. 2007, lk. 79 -80 http://www.rajaleidja.ee/84379/ - rollid elus http://www.innove.ee – Kersti Valteri karjääriteemalised loengud koolides</p>
Õppematerjal õpilasele	<p><u>Töölehed:</u> Tööleht 11 Elurollid</p> <p><u>Lisamaterjalid:</u> Elutee planeerimine. Tallinn, 2004 http://www.rajaleidja.ee/84379/ - rollid elus</p>
Õppetegevused	<p>Töölehtede jagamine, ülesande selgitamine, õpilased täidavad töölehe.</p> <p>Arutelu pinginaabriga: Milles seisneb rolliootuste erinevus.</p> <p>Arutelu grupis: Miks on vaja teada grupi norme ja millised need meie õppegrupis on?</p> <p>Miks on vajalikud erinevad rollid töökollektiivis ning kui oluline on neid järgida?</p> <p>Miks on oluline väärtustada kodanikurolli ning teadvustada enda kuulumist ühe riigi rahva hulka?</p>
Iseseisev töö	Analüüsida samade rollide erinevusi erinevates kultuurides.

Hindamine	Töölehed lisatud õpimappi. Arvestatud – mitte arvestatud.
Alateema 9	Minapilt
Eesmärk	Anda teadmisi minapildi olemusest ning peamistest seda kujundavatest ja mõjutavatest teguritest. Arendada oma isiksuseomaduste ja identiteedi analüüsimise oskust. Süvendada arusaamist, et inimese isiksuseomadused moodustavad terviku ning avaldavad mõju isiklikule ja erialasele arengule.
Oodatavad õpitulemused	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> - oskab analüüsida ja väärtustada ennast kui isiksust; - teab, et isiksuseomadused moodustavad terviku, mille üksikud osad täiendavad üksteist; - oskab eristada oma tugevaid ning nõrku külgi ja seostab neid valitud kutsealal töötamise eeldustega; - laiendab oma teadmisi Eesti ühiskonnast ja tunnetab kuuluvust Eesti ühiskonda;
Maht	45 min
Soovituslikud meetodid	Arutelu, iseseisev töö, grupitöö.
Juhend- ja abimaterjal pedagoogile	Minapilt kujuneb kõigi nende teadmiste, oskuste ja kogemuste põhjal, mis inimesel on. Nii kujuneb isiksuslik ja sotsiaalne küpsus, mis koosneb paljudest osadest. Eneseanalüüsi põhjal kujuneb terviklik arusaam oma minapildist. Adekvaatne ettekujutus iseendast annab noorele kindlustunde ja aitab planeerida oma karjääri, tööturule edukalt siseneda ning seal ka püsima jääda. Töövestlusel on oluline osata oma oskusi, võimed analüüsida ja vajadusi ning ootusi väljendada. <u>Töölehed:</u> Tööleht 12 Minapilt <u>Lisamaterjalid:</u> Tulevik algab täna. Tööturuamet, 2003 Karjäärirada. Tööturuamet, 2003 Abiks valikutel. Eesti Töötukassa. 2009, lk.17 Karjääriteed. Norman Amundson. Gray Poehnell. 2011, lk. 38-39 Psühholoogia-minakontseptsioon-enesehinnang-hoiakud - Minateooria. W.James http://www.hot.ee/hettelsormus/tekst_minapilt_ja_isiksus.pdf – artikkel „Minapilt ja isiksus“ http://moodle.ut.ee/opiobjektid/mkursus/eneseanalyyis/minapilt_ja_selle_roll.html - harjutus: Mina-pilt ja selle roll

<p>Õppematerjal õpilasele</p>	<p><u>Töölehed:</u> Tööleht 12 Minapilt <u>Lisamaterjalid:</u> Psühholoogia-minakontseptsioon-enesehinnang-hoiakud - Minateooria. W.James http://www.hot.ee/hettelsormus/tekst_minapilt_ja_isiksus.pdf - artikkel „Minapilt ja isiksus“</p>
<p>Õppetegevused</p>	<p>Õpilastele töölehtede jagamine, ülesande selgitamine. Kokkuvõtte tegemine eneseanalüüsist. Selgitada õpimappi kogutud töölehtede kasutamise võimalusi. Selgitada, et isiksus on tervik ja kõik isiksuseomadused on omavahel seotud, vajadusel nad kompenseerivad ja täiendavad üksteist. Juhtida tähelepanu sellele, et oluline on arvestada isiksuseomaduste seost isikliku ja rahvusliku identiteedi ning omandatava erialaga. Arutelu grupis: Kuidas väärtustada erinevaid elurole ja nendega toime tulla?</p>
<p>Iseseisev töö</p>	<p>Analüüsida kokkuvõtlikult, milliseid isiksuseomadusi, tööoskusi ja võimeid tööturul hinnatakse ning millised on iga noore enda vastavad omadused.</p>
<p>Hindamine</p>	<p>Õpilaste teadmiste ja nende rakendamise oskuse hindamine kirjalike ja praktiliste tegevuste alusel. Mooduli õpitulemuste hindamiseks kasutatakse kujundavat hindamist ning mitteeristavat hindamismeetodit – arvestatud/ mittearvestatud. Kursuse käigus õpilane koostab personaalse õpimapi, millesse kogub eneseanalüüsi töölehed, kodutöö materjalid ja muud õpitava erialaga seotud materjalid. Õpimapi kaitsmist saab hinnata arvestusega.</p>

3.2. II MOODUL – TÖÖMAAILMA TUNDMAÕPPIMINE.

II MOODUL: TÖÖMAAILMA TUNDMAÕPPIMINE Ainekava maht 10 tundi

Aine kirjeldus e. üldalused:

Karjääriõpetuse valikaines käsitletakse teemasid, mis kujundavad õpilastes valmisolekut tööjõuturul parema rakendatavuse saavutamiseks, iseseisva otsustamisvõime arendamiseks, erinevate elurollide täitmiseks ja elukestvaks õppeks. Õpilased on läbinud "Enese tundmaõppimise" mooduli.

Valikaine teise mooduli "Töömaailm" teemasid käsitledes lähtutakse asjaolust, et õpilased on kutseõppeasutusse õppima asudes oma esmase karjäärivaliku teinud, valinud konkreetse eriala või õppeasutuse. Mooduli läbimise käigus mõtlevad õpilased läbi isiklikest omadustest ja soovidest lähtuvalt võimalikud karjääriteed, oskavad kavandada edasist õpiteed, mõistavad, et elukutsed muutuvad aja jooksul ning mõistavad enesearendamise vajadust.

Õppimise, õppepraktika ja juhendamise integreerimine karjääriõppe tundides loob võimalused tuua esile õppijate sisemisi ressursse ja toetada nende arengut, kujundada ametialaste oskuste ja teadmiste baasil välja ametialane professionaalsus. Ainekava läbimine aitab parandada venekeelsete noorte informeeritust tööturust, tööseadusandlusest ning tõstab konkurentsivõimet tööturule sisenemisel.

Aine käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvast õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu, sh kutsevalikut, teadlike otsuste kaudu.

Põhimõisted:

Tööturg, tööjõuturg on vastastikusel sõltuvuses olev protsess.

Tööjõu nõudlus hõlmab täidetud ja vabu töökohti ning **tööjõu pakkumine** töötavat ja mittetöötavat tööjõudu. Tööjõu nõudlus näitab, kui palju ja milliseid töötajaid ettevõtte vajavad. Tööjõu pakkumine näitab, kui palju on neid inimesi, kes tahavad töötada pakutud tingimustel.

Töötaja on isik, kellega on sõlmitud tööleping ja isik, kes töötab avaliku teenistuse seaduse alusel ning teenistuslepingu alusel.

Töötutu on isik, kes on ilma tööta (s.t. ei tööta kusagil või ei puudu ajutiselt töölt) ning kes otsib tööd.

Tööjõud ehk majanduslikult aktiivne rahvastik on isikud, kes töötavad, soovivad töötada ja on võimelised töötama; majanduslikult aktiivne rahvastik jaguneb töötajateks, ettevõtjateks ja töötuteks. Tööjõud moodustub hõivatutest ja töötutest.

Hõivatu on isik, kes töötab ja saab selle eest tasu kas palgatöötajana, ettevõtjana või vabakutselisena; töötab pereettevõttes või oma talus otseselt tasuta või ajutiselt ei tööta.

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse kutsetegevust, tööülesandeid, -keskkonda ning määratletakse kutseomistamiseks vajalikud kompetentsusnõuded.

Kutsestandardi kinnitab kutseenõukogu.

Töömotivatsioon on vajadused ja soovid, mis on tõekejõuks isiklikus tööalases tegevuses.

Elukestev õpe on kõik elu jooksul ette võetud õpitegevused (nii formaalsed, mitteformaalsed kui informaalsed) eesmärgiga parandada teadmisi ja oskusi ning suurendada kompetentse vastavalt iseenda, kodanikkonna, ühiskonna ja/või tööturu vajadustele. Elukestev õpe sisaldab kõiki õpitegevusi, mis on eesmärgilised, pidevad (s.t ei ole juhuslikud), sõltumatud (olenemata sellest, kas nad on formaalsed või mitte), sõltumatud finantseerimisallikast ning õppevormist; keskmes on õppija ja temapoolne õppimine (mitte õpetamine) ning elu jooksul toimuvate õppeprotsesside (ajaline) järjestus.

Õppe-eesmärgid:

Teavitada tööturu üldisest olukorrast, prognoosidest ja vajadustest, tutvustada erinevaid ettevõtluse vorme;

Tutvustada põhiteadmiste tasemel tööseadusandlust, tööturuteenusteid ja –toetusi;

Tutvustada kutseid ja ameteid, kohalikke majandustegevuse valdkondi, kutsestandardeid, kutsetunnistuse taotlemise võimalusi;

Kujundada valmisolekut teadvustada ennast tulevase töötajana, teadlike valikute tegemiseks töömaailmas toimuvaid arenguid jälgima;

Tutvustada haridustee jätkamise võimalusi, hariduse ja tööturu vahelisi seoseid.

Nõuded õppekeskkonnale:

Õpilastele on tagatud interneti püsiühendusega arvutiklassi kasutamine; kaasaegne õppe- ja esitlustehnika; klass on varustatud vajaliku mööbliga, mis võimaldab läbi viia loenguid, rühma- ja grupitöid.

Alateema 1	Muutuv tööturg: tööturu olukord, trendid, arengusuunad, prognoosid.
Eesmärk	Anda õpilastele teadmisi tööturust, Eesti ja Euroopa majanduskeskkonnast Kujundada õpilastes oskust märgata tööturul toimuvaid muutusi. Selgitada tööpuuduse tekkimise põhjuseid ning tähtsustada läbimõeldud otsuste tegemist elukutsevalikul.
Oodatavad õpitulemused	Õpilane: - oskab märgata muutusi töömaailmas ja neid oma tegevuses arvestada; - mõistab valikute mõjusid tööalasele karjäärile; tunneb teema põhimõisteid (töö- ja tööjõuturg, tööjõud, hõivatu,

	töötü) ning oskab kasutada vajalikke internetiallikaid www.rajaleidja.ee , www.tootukassa.ee
Maht	45 min
Soovituslikud meetodid	Lühiloeng, esitlus, arutelu, iseseisev töö.
Juhend- ja abimaterjal pedagoogile	<p>Tööturul toimuvad pidevalt tehingud- töötajad müüvad oma tööd ja tööandjad ostavad tööd, makstes selle eest tasu. Majandus ja seoses sellega ka tööturg on pidevas muutumises ning seetõttu muutub ka vajadus tööjõu järele. Teatud tegevusaladel nõudlus väheneb, teistel kasvab, muutub töö sisu, nõuded töötajale. Tööpuudus tekib siis, kui tööjõu pakkumine on suurem kui tööjõu nõudlus ja osa inimesi jääb selle tõttu tööta. Nende muutuste teadmine ja etteaimamine võib aidata kiiremini ja kergemini uute olude ja nõuetega kohaneda.</p> <p><u>Töölehed:</u> Tööleht 1 Erinevad tööturgu tutvustavad infoallikad internetis.</p> <p><u>Lisamaterjalid:</u> http://www.rajaleidja.ee/tooturg-tana/- info tööturu olukorrast, trendidest, tulevikuprognosis www.tootukassa.ee – tööpakkumised, info tööturuteenustest, töötuna arvelevõtmisest http://www.stardiplats.ee/Uudised/kuidas-kohaneda-muutuval-toeoturul.html- kuidas kohaneda muutuval tööturul www.avatar.ee/majanduseabc/data/5a-slaidid.ppt - loeng tööturu kohta (slaidid) Karjääriplaneerimine ja elukestev õpe. Valikaine õpetajaraamat kutseõppeasutusele.2007, lk.95-97. J.Michael Farr, Vali endale õige elukutse. BIT AS 2000, lk. 73-85. Tööturuinfo teejuht.SA Innove 2010, lk .25- 28</p>
Õppematerjal õpilasele	<p><u>Töölehed:</u> Tööleht 1 Erinevad tööturgu tutvustavad infoallikad internetis.</p> <p><u>Lisamaterjalid:</u> http://www.rajaleidja.ee/tooturg-tana/ - info tööturu olukorrast, www.tootukassa.ee- info tööpakkumistest, tööturuteenustest, töötuna arvelevõtmises http://www.stardiplats.ee/Uudised/kuidas-kohaneda-muutuval-toeoturul.html - info tööturul kohanemiseks</p>
Õppetegevused	<p>Lühiloeng.</p> <p>Arutelu grupis:</p> <p>Millised on muutused tööturul, mida olete ise oma sõprade, pereliikmete, tuttavate töötamisega seoses märganud?</p> <p>Esitlus: Internetis tööturgu kajastavate infoallikate tutvustamine.</p>

	Töölehtede täitmine. Arutelu grupis: Milliseid infoallikaid olen varem kasutanud? Mida kasulikku sealt enda jaoks leidsin?
Iseseisev töö	Iseseisev töö arvutiga. Teemakohaste internetilehekülgedega tutvumine. Kodune töö: lähteülesandega infootsing. Arutelu infootsingu tulemustest grupis järgmisel kohtumisel.
Hindamine	Tööleht on täidetud ja lisatud õpimappi. Arvestatud — mitte arvestatud.

Alateema 2	Nõutud kompetentsid tööturul, tööandjate ootused, kutsestandard, ametid ja kutsed
Eesmärk	Õpetada koguma, süstematiseerima ja analüüsima infot erinevate elukutsete kohta. Teadvustada, milliseid omadusi töötajas hindavad tööandjad kõige enam ja kuidas neid endas arendada.
Oodatavad õpitulemused	Õpilane: - teab tööandjate ootusi töötajatele; - oskab leida infot erinevate kutsete, ametite ja kutsestandardite kohta; - tunneb oma õpitava erialaga seonduvat kutsestandardit ja teab, kuidas taotleda kutsetunnistust.
Maht	2 x 45 min
Soovituslikud meetodid	Loeng, paaristöö, iseseisev töö, arutelu
Juhend- ja abimaterjal pedagoogile	Majanduse arengu seisukohast on oluline, et inimeste teadmiste ja oskuste pagas täieneks ning see vastaks ühiskonna, tööturu ja ka tööandja ootustele. Konkurentsi kasvades, tööturu nõuetele vastamiseks ja ametialast karjääri planeerides on oluline roll ennast pidevalt mitmekülgset täiendada ja arendada ning omada töökohale vastavust ning pädevust tõendavaid erialaseid tunnistusi. Kutsestandardid on aluseks kutse omistamisele – see on protsess, mille käigus hinnatakse inimeste kutseoskuste vastavust standardi nõuetele ja väljastatakse kutsetunnistus. Kutsete süsteemi arendab kutsekvalifikatsiooni sihtasutus Kutsekoda. <u>Töölehed:</u> Tööleht 2 Nõutud kompetentsid tööturul Tööleht 3 Kutsed ja ametid <u>Lisamaterjalid:</u> http://www.cvkeskus.ee/firm_job_ads.php - tööpakkumiste

	<p>portaal vene keeles http://www.cv.ee/index.php?keel=vene - tööpakkumiste portaal vene keeles http://www.ej.ee/rus/? - tööpakkumiste portaal vene keeles http://www.kutsekoda.ee/et/kutseregister/kutsestandardid - erinevad kutsestandardid http://www.youtube.com/watch?v=cWi26Numai8&feature=related- OÜ Uptime juhatuses Eero Tohver töömotivatsioonist; http://haridus.opleht.ee/Arhiiv/062004/lugu2.pdf - muutunud nõuded töötajale, töötajate areng kujundab omakorda ümber töösfääri; www.rajaleidja.ee/public/Suunaja/.../Edu_tagavad_omadused.ppt - tööandja ootused töötajale, edu tagavad isikuomadused Karjääriplaneerimine ja elukestev õpe. Valikaine õpetajaraamat kutseõppeasutusele.2007, lk.97-100 Karjääriplaneerimine ja elukestev õpe. Valikaine õpetajaraamat gümnaasiumile.2007, lk.102-103 Ajaleheväljalõiked töökuulutustest või tööpakkumine internetist.</p>
Õppematerjal õpilasele	<p><u>Töölehed:</u> Tööleht 2 Nõutud kompetentsid tööturul Tööleht 3 Kutsed ja ametid <u>Lisamaterjalid:</u> Ajaleheväljalõiked töökuulutustest või internetist tööpakkumised http://www.giidideliit.ee/milleks-kutsetaotlemine-vajalik - milleks on vaja taotleda kutset http://www.rajaleidja.ee/akab/ - ametite ja kutsealade andmebaas http://www.kutsekoda.ee/et/kutseregister/kutsestandardid - kutsestandardid</p>
Õppetegevused	<p>Lühiloeng: Tööandja ootused töötajale. Paaristöö: ajalehtede või interneti töökuulutuste analüüs. Arutleda pinginaabriga, milliseid oskusi, teadmisi, haridustaset, isiksuseomadusi kuulutustes tulevaselt töötajalt oodati. Töölehe 2 Nõutud kompetentsid tööturul täitmine. Arutelu gruppis: Millised olid kuulutustes tööandjate korduvad nõudmised töötajatele? Teemakohane lühiloeng: kutsestandardite süsteemi ning kutsetunnistuse taotlemise võimaluste tutvustamine. Lähteülesandega infootsing www.kutsekoda.ee kodulehelt.</p>
Iseseisev töö	<p>Tutvumine oma eriala kutsestandardiga www.kutsekoda.ee ja töölehe 3 Kutsed ja ametid täitmine.</p>
Hindamine	<p>Töölehed on täidetud ja lisatud õpimappi. Arvestatud — mitte arvestatud.</p>

--	--

Alateema 3	Tööseadusandlus.
Eesmärk	<p>Anda õpilastele baastadmisi tööseadusandlusest ja sellega seonduvatest põhimõistetest.</p> <p>Arendada töösuhete sõlmimisel lepingu tingimuste analüüsimise oskusi.</p> <p>Teavitada töövaidluse lahendamise erinevatest võimalustest.</p> <p>Anda teavet töötamiseks rahvusvahelisel tööturul.</p>
Oodatavad õpitulemused	<p>Õpilased:</p> <ul style="list-style-type: none"> - teavad töösuhteid reguleerivaid õigusakte ning põhimõisteid- tööleping, töövõtuleping, teenistusleping, käsundusleping, töölepingu tähtaeg, katseaeg; - oskavad lugeda töölepingut, teavad töölepingu liike ja mõistavad nende erinevusi; - on teadlikud töölepingu sõlmimise vajalikkusest ja erinevate lepingutega seotud sotsiaalsetest garantiidest- puhkus, ravikindlustus, hüvitised lepingu lõpetamisel; - oskavad tööandjalt soovida töölepingu sõlmimist;
Maht	2 x 45 min
Soovituslikud meetodid	Loeng, arutelu, iseseisev töö.
Juhend- ja abimaterjal pedagoogile	<p>Tööturul eduka hakkamasaamise eelduseks on teadmised oma õigustest ja kohustustest. Tööseadusandluse tundmine annab kindlustunde ning tagab võimaluse paindlikeks partnerlussuheteks. Erinevalt eestlastest on venekeelsed inimesed olnud tööturul halvemini informeeritud töösuhetele kehtestatud riiklikest normidest ning olnud seetõttu ka enam manipuleeritavad. Tööle asumiseks ning lepingu sõlmimiseks vajalike põhiteadmiste hulka kuuluvad töölepingu sõlmimise, muutmise ja lõpetamise alused, töötasu ja puhkuse arvestamine ja töösuhete pinnalt tekkinud vaidluste lahendamise võimalused. Kutseõppeasutuse lõpetanud noor peab oskama lahti mõtestada töölepingu sisu, leida tööseadusandluselast teavet, hinnata enda kui tööjõu väärtust.</p> <p>Peamised käsitletavat mõisted: Tööleping. Töövõtuleping. Käsundusleping. Leping sõlmimine. Leping tähtaeg. Katseaeg. Tööülesannete kirjeldus. Tööaeg. Töökoht. Töötasu. Puhkus. Töösuhete muutmise. Töösuhete lõpetamine. Töövaidlus. Töötamine avalikus teenistuses. Töötamine välismaal.</p> <p><u>Töölehed:</u></p> <p>Tööleht 4 Töövõtulepingu näidis</p>

	<p>Tööleht 5 Töölepingu näidis</p> <p><u>Lisamaterjalid:</u></p> <p>www.riigiteataja.ee - elektrooniline õigusaktide andmebaas</p> <p>http://www.palk.ee/artiklid.php - tööseadusandluse portaal, töötamise ja töövaidlustega seotud artiklid</p> <p>http://www.e24.ee/234352/uus-toolepinguseadus-eeldab-ausust-ja-oiglust/ - kommentaarid töölepingu seadusele</p> <p>http://www.just.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=54110/T%F6%F6lepingu+seadus+ja+selle+ellurakendumise+probleemid.pdf – kommentaarid töölepingu seaduse ellurakendamisele</p> <p>http://www.tooandjad.ee/et/kompetents/8200-uus-tooelepinguseadus-jaetab-senisest-palju-enam-ruumi-tolgendamiseks - artikkel peamistest mõistetest</p> <p>http://raamatupidaja.ee/Default.aspx?PublicationId=e7a36b00-e2c1-40ab-9eeb-8c4dc5398e6e - töövaidluskomisjonide praktika töövaidlustes</p> <p>http://www.sm.ee/fileadmin/meedia/Dokumendid/Toovaldkond/TL_S_rus.pdf - töölepinguseadus vene keeles (algtekst)</p> <p>http://www.palk.ee/artikkel.php?uid=2020 - artikkel, kuidas toimub töövaidlus</p> <p>http://www.palk.ee/artikkel.php?uid=2009 - alaealiste töötamise iseärasusi tutvustav artikkel</p> <p>http://www.palk.ee/artikkel.php?uid=1970 - käsunduslepingu erisust tutvustav artikkel</p> <p>http:// www.eures.ee – töövahendusportaal välismaale</p> <p>http://www.emta.ee/index.php?id=24623 - ümbrikupalk</p> <p>Karjääriplaneerimine ja elukestev õpe. Valikaine õpetajaraamat kutseõppeasutusele.2007, lk.101-105</p>
<p>Õppematerjal õpilasele</p>	<p><u>Töölehed:</u></p> <p>Tööleht 4 Töövõtulepingu näidis</p> <p>Tööleht 5 Töölepingu näidis</p> <p>Tööleht 6 Kaasused</p> <p>Tööleht 7 Lepingu analüüs</p> <p><u>Lisamaterjalid:</u></p> <p>www.riigiteataja.ee - elektrooniline õigusaktide andmebaas eesti keeles</p> <p>http://www.palk.ee/artiklid.php - tööseadusandluse portaal, töötamise ja töövaidlustega seotud artiklid</p> <p>http://www.raamatupidaja.ee/static/Palgakalkulaator - kalkulaator töötasu ja maksude arvustamiseks</p> <p>http://www.emta.ee/?lang=ru - maksu-ja tolliameti kodulehekülg vene keeles</p>

	<p>http://www.eakl.ee/?lang=6 - Eesti ametiühingute Keskliidu kodulehekülj vene keeles, info ametiühingute tegevusest</p> <p>http://www.sm.ee/fileadmin/meedia/Dokumendid/Toovaldkond/TL_S_rus.pdf - töölepingu seadus vene keeles (algtekst)</p> <p>http://www.emta.ee/index.php?id=24623 - ümbrikupalk</p> <p>http://www.eures.ee/?set_lang_id=3 – venekeelne info töötamise kohta välismaal</p>
Õppetegevused	<p><u>Lühiloeng mõistetest</u> - Tööleping. Töövõtuleping. Käsundusleping. Lepingu sõlmimine. Lepingu tähtaeg. Katseaeg. Tööülesannete kirjeldus. Tööaeg. Töökoht. Töötasu. Õpilastele jaotatakse töölehed 4 ja 5 erinevate lepingute näidistega nende võrdlemiseks.</p> <p><u>Lähteülesandega praktiline tegevus internetis:</u> töötasu ja töötasuga seotud maksude arvutamine . Õpilased leiavad veebikeskkonnas www.raamatupidaja.ee või www.kalkulaator.ee töötasu arvutamise kalkulaatori ning sisestavad omal valikul töötasu. Kalkulaatori abil nähtub, missuguse osa töötasust moodustavad maksud. Kalkulaatori kasutamise oskus võimaldab iseseisvalt arvutusi teha ka igapäevaelus ning annab ettekujutuse teenitava tasu ja kättesaadava rahasumma erinevuse tekkimisest.</p> <p><u>Kodune töö:</u> tutvuda maksu-ja tolliameti koduleheküljega http://www.emta.ee/?lang=ru , kus maksekohuslase jaoks vajalik informatsioon on ka vene keeles.</p> <p><u>Lühiloeng mõistetest</u> - Puhkus. Töösuhte muutmine. Töösuhte lõpetamine. Töövaidlus. Töötamine avalikus teenistuses. Töötamine välismaal.</p> <p>Paaristöö: Kaasuste lahendamine</p> <p>Töölehe 6 Kaasused täitmine.</p> <p>Arutelu grupis:</p> <p>Mis on enim töövaidlusi põhjustavad aspektid töösuhtes? Kuidas neid ennetada?</p> <p>Iseseisev kirjalik kodune töö - töölepingu analüüs.</p>
Iseseisev töö	Etteantud töölepingu analüüs Tööleht 7 Lepingu analüüs põhjal.
Hindamine	Töölehed täidetud ja lisatud õpimappi. Arvestatud-mittearvestatud

Alateema 4	Muutuv tööjõuturg: tööjõuturu nõudlus ja pakkumine, konkurents.
Eesmärk	Anda teadmisi tööjõuturgu mõjutavatest teguritest, kutseriskidest.

	<p>Tutvustada üldist tööturu olukorda ja tulevikuproгноoside seost Eesti ja Euroopa majanduskeskkonnas toimuvaga.</p> <p>Kujundada oskust märgata tööturul toimuvaid muutusi ning tähtsustada isikliku ja tööalase karjääri planeerimise ning elukestva õppe olulisust.</p> <p>Anda teadmisi tööturuteenustest.</p>
Oodatavad õpitulemused	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mõistab kaasaja töö iseloomu muutuvust ja seda mõjutavaid tegureid; - oskab reageerida vajadusel tööturu muutustele, suudab koguda teavet oma kutseala tööjõuvajaduse kohta; - tunneb töövõimalusi oma erialal ja teab erialaseid karjäärivõimalusi.
Maht	2 x 45 min
Soovituslikud meetodid	Lühiloeng, arutelu, iseseisev töö.
Juhend- ja abimaterjal pedagoogile	<p>Tööjõuturg määrab kindlaks töötajate palgad ja tööhõivetingimused. Tööturul saavad kokku tööandjad ja töövõtjad. Tööjõuturu olukord sõltub eelkõige majanduse üldisest olukorrast: perioodid, mil valitseb tööjõupuudus, vahelduvad tööpuuduse perioodidega sõltuvalt sellest, kas majanduses on tõusu- või langusfaas. Tööjõuturu nõudlus on tööjõu hulk, mida ettevõtted soovivad ja on võimelised alternatiivsete palgatasemetega korral antud ajaperioodil palkama. Tööjõuturu pakkumine on antud töötasu eest töötada soovivate isikute hulk.</p> <p>Kõigis majandussektorites on suurenenud nõudlus kvalifitseeritud, heade ja mitmekülgsete kutseoskustega (nt oskab telereid parandada, hästi suhelda, hästi autot juhtida ja valdab võõrkeeli) töötajate järele, kes on tööandjale lojaalsed.</p> <p>Avatud turumajanduse tähtsaim alustala on konkurents. Konkurents on subjektide püüdlemine ühise eesmärgi poole olukorras, kus ühe edu tähendab teise ebaedu. Konkurents stimuleerib majandust ning pakub tarbijatele konkurentsivõimeliste hindadega laiemat kvaliteettoodete ja -teenuste valikut.</p> <p><u>Tööleht:</u> Tööleht 8 Nõudlus tööturul.</p> <p><u>Lisamaterjalid:</u> http://www.taebala.edu.ee/oppematerjalid/JLehepuu/Konkurents.pdf - konkurents http://hei.eas.ee/index.php?option=com_content&view=article&id=560&catid=73& - konkurents www.avatar.ee/majanduseabc/data/5a-slaidid.ppt - tööjõuturg</p>

	<p>Karjääriplaneerimine ja elukestev õpe. Valikaine õpetajaraamat kutseõppeasutusele. 2007, lk.113-114</p> <p>Töötukassa tööturuteenuseid tutvustav infovoldik.</p>
Õppematerjal õpilasele	<p><u>Töölehed:</u> Tööleht 8 Nõudlus tööturul.</p> <p><u>Lisamaterjalid:</u> www.etk.ee- töötukassa info tööturu teenustest http://www.rajaleidja.ee/tooturu-teenused-ja-toetused/ - tööturu teenused ja toetused www.innove.ee/orb.aw/class.../oskuste+vajadus+euroopas2008.pdf- <u>Oskuste vajadus Euroopa</u> tööturul <u>aastani 2020</u>, ülevaade Euroopa tööturgu lähitulevikus mõjutavatest teguritest http://www.rajaleidja.ee/tooturu-arengud-tulevikus-tookohalidmine-ja-vabad-tookohad/</p> <p>Töötukassa tööturuteenuseid tutvustav infovoldik.</p>
Õppetegevused	<p>Lühiloeng: Tööturgu mõjutavad tegurid ja pikaajaline üldine tööjõuvajaduse prognoos.</p> <p>Arutelu grupis: Kuidas mõjutavad muutused tööturul minu tööalast karjääri? Mida saan omalt poolt teha, et muutustega toime tulla? Rühmatöö: Minu kodukoha töövõimalused. Rühmatöö tulemuste esitlus, kokkuvõtted ja ühine arutelu. Tööleht 8 Nõudlus tööturul täitmine.</p> <p>Lühiloeng: Eesti Töötukassa poolt pakutavad tööturuteenused. Arutelu grupis: Milliseid pakutavaid tööturuteenuseid on kasutanud minu tuttavad, pereliikmed, sõbrad? Milliseid oleksin vajadusel ise valmis kasutama? Miks?</p>
Iseseisev töö	Tööleht 8 Nõudlus tööturul täitmine ja analüüs.
Hindamine	Tööleht on täidetud ja lisatud õpimappi. Arvestatud — mittearvestatud.

Alateema 5	Elukestev õpe. Töömotivatsioon
Eesmärk	<p>Teadvustada elukestva õppe olemust ja vajadust oma karjääri teadlikul planeerimisel.</p> <p>Kujundada õpilastes soovi ja valmisolekut elukestvaks õppeks.</p> <p>Anda teadmisi töömotivatsioonist, selle tähtsusest ja mõjust töötulemustele ning arengule.</p>
Oodatavad õpitulemused	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> - teadvustab vajadust elukestvaks õppeks; - tunneb erinevaid tööga rahulolu aspekte, oskab end neist lähtuvalt analüüsida;

	- oskab näha motivatsiooni seost töötulemustega ning isikliku ja tööalase arenguga.
Maht	45 min
Soovituslikud meetodid	Loeng, grupitöö, arutelu, iseseisev töö.
Juhend- ja abimaterjal pedagoogile	<p>Tänapäeva argielu iseloomustavad kiired muutused ning tehnoloogia pidev areng, mistõttu on üha olulisem, et inimeste teadmised ja oskused käiksid nende muutustega kaasas. Konkurentsipüsimeks on vajaliku pidev eneseharimine ning kohandumine ühiskonnas toimuvaga. Elukestva õppimise peamiseks motivaatoriteks on suurem töö- ja endaga rahulolu, helgemad tulevikuperspektiivid, konkurentsivõime säilitamine ja kasvav sissetulek.</p> <p>Tööga rahulolu näitab, kuivõrd positiivselt või negatiivselt töötaja tunnetab tööd, töökorraldust, suhteid töökaaslastega. Töömotivatsioon peegeldab töötaja soovi rakendada oma võimed, teadmisi, oskusi ja energiat mingi konkreetse eesmärgi saavutamiseks. Töömotivatsioon etendab sageli määravat osa töö tulemuslikkuse saavutamisel, mis omakorda annab töötajale rahulolutunde. Motiveeritud, pühendunud ja lojaalne töötaja saab kergemini küsida ka suuremat palka.</p> <p><u>Töölehed:</u> Tööleht 9 Hea töö</p> <p><u>Lisamaterjalid:</u> Ivanova, S. Motivatsija na 100 %,: A gde že u nego knopka? Moskva, 2011: lk. 9-13 Karjääriplaneerimine ja elukestev õpe. Valikaine õpetajaraamat kutseõppeasutusele. 2007, lk.114 http://www.mitteformaalne.ee/arusaamad-oppimisest-ja-oppimisvõimalustest.html - artikkel õppimisvõimalustest ja õppimisest http://www.jobsmarket.ru/?get_page=239&content_id=14385812 – artikkel elukestvast õppest vene keeles http://www.valitsus.ee/et/uudised/taustamaterjalid/41922/elukeste-v-ope-2011-aasta-i-poolaastal - elukestva õppe statistika http://et.wikipedia.org/wiki/Motivatsioon - motivatsiooni mõiste http://www.slideshare.net/opetajakati/motivatsioon - materjal motivatsioonist ja õppimise vajadusest, slaidid</p>
Õppematerjal õpilasele	<p><u>Töölehed:</u> Tööleht 9 Hea töö</p> <p><u>Lisamaterjalid:</u></p>

	<p>http://www.mitteformaalne.ee/arusaamad-oppimisest-ja-oppimisvõimalustest.html -arusaamad õppimisvõimalustest ja õppimisest</p> <p>http://www.jobsmarket.ru/?get_page=239&content_id=14385812 – artikkel elukestvast õppest vene keeles</p> <p>http://www.rajaleidja.ee/kusoppida/ - erinevad õppimisvõimalused</p> <p>http://www.nip.ee/pagerus/76/7 - elukestev õpe, vene keeles</p>
Õppetegevused	<p>Lühiloeng elukestvast õppest. Selgitatakse, kuidas elukestev õppimine aitab inimestel parandada teadmisi ja oskusi vastavuses iseenda ning tööturu vajadustega, tõsta uute teadmiste ja oskuste omandamisega enda kvalifikatsiooni.</p> <p>Motivatsiooniteema käsitlemisel tuuakse välja peamised motivaatorid- tunnustus, raha, rahulolu saavutatuga, toetav kollektiiv, enesetäiendamise võimalused, puhkus, karjäärivõimalused jt.</p> <p>Rühmatöö: Töölehe 9 Hea töö täitmine.</p> <p>Arutelu grupis: Missugune peaks olema töö, et pakkuda töötajale suurimat rahuldust?”</p> <p>Õpetaja kirjutab pakutud vastused tahvlile.</p> <p>Õpilased panevad vastused pingeritta- kõige tähtsam 1. kohal jne. Selgitamine, kuidas nad loodavad saavutada tööelus rahulolu vastavalt oma eelistustele. Seejärel arutletakse iga aspekti üle, et määrata, kas see on seotud tööalaste nõudmiste või tasuga.</p> <p>Viimases osas palutakse õpilastel otsustada, mis aitab neil saavutada rahulolu.</p> <p>Tegevuse kokkuvõtteks võib õpetaja võtta ühe aspektide pingerea ja kirjeldada, kuidas rahulolu sõltub töötaja võimetest. Näiteks, ilma võimetest ei tõsteta palka, ei edutata, kaob kindlustunne, ebakindluse tõttu kannatavad suhted, juhtimine asendub kontrolliga, tegutsemistahe langeb ja huvi töö vastu kaob.</p> <p>Rühmatöö tulemuste kokkuvõte ja analüüs, kas tulemused viitavad töö huvitavusele ja töö nautimisele või oskused ja võime tööga toime tulla.</p>
Iseseisev töö	Tööleht 9 Hea töö täitmine.
Hindamine	Tööleht on täidetud ja lisatud õpimappi. Arvestatud — mitte arvestatud.

Alateema 6	Haridustee: erialad, haridussüsteem, formaalne ja mitteformaalne haridus, hariduse ja tööturu vahelised
-------------------	--

	seosed
Eesmärk	Anda ülevaade Eesti haridussüsteemist ja õppimisvõimalustest. Õpetada iseseisvalt hankima infot edasiõppimisvõimalustest ja kasutama teabeallikaid. Tutvustada hariduse jätkamise võimalusi, sh VÕTA süsteemi.
Oodatavad õpitulemused	Õpilane: - oskab leida infot õppimisvõimaluste kohta; - omab ettekujutust Eesti haridussüsteemist ja teeb vahet süsteemi erinevate tasandite vahel; - on enesele teadvustanud õppimise ning enesetäiendamise vajadust ja selle seost eduka toimetulekuga tööturul
Maht	2 x 45 min
Soovituslikud meetodid	Loeng, arutelu, iseseisev töö.
Juhend- ja abimaterjal pedagoogile	Suure osa oma elust veedab inimene õppides. Õppimine pole oluline üksnes üldhariduse või erialal omandamisel, see on muutunud tähtsaks ka tööturul konkurentsipüsimiseks. Euroopa haridusterminoloogias on levinud õppimise jaotamine formaalseks, mitteformaalseks ja informaalseks õppimiseks. On tähtis eristada ja aru saada erinevate õpete eesmärkidest. Haridusvaliku tegemisel peaks õpilane lähtuma oma huvidest, kalduvustest, eeldustest ja muust kooskõlas tööturu nõudluse, aga ka reaalse võimadega. Tänapäevane haridussüsteem on paindlik ning võimaldab jätkata õpinguid ka nendel, kelle haridustee on mingil põhjusel katkenud. <u>Tööleht 10:</u> Minu erialased õppimisvõimalused. <u>Lisamaterjalid:</u> http://www.rajaleidja.ee/eesti-hariduspuu/ - Eesti hariduspuu https://www.riigiteataja.ee/akt/13335923 - Eesti Vabariigi haridusseadus www.stardiplats.ee/Abimaterjalid/mis-on-mitteformaalne-ope.html - mitteformaalne õpe http://vota.archimedes.ee/ - VÕTA portaal http://www.eestipank.info/pub/et/dokumendid/publikatsioonid/seeriad/uuringud/2007/12_2007/wp_1207.pdf - uuring hariduse ja tööturu vahelistest seostest http://www.opleht.ee/?archive_mode=article&articleid=5848 artikkel hariduse ja tööturu vahelistest seostest Karjääriplaneerimine ja elukestev õpe. Valikaine õpetajaraamat gümnaasiumile.2007, lk. 147-151 Vali endale õige elukutse.J.Michael Farr lk 98-117.

	Abiks otsustajale. Infovoldik.
Õppematerjal õpilasele	Tööleht: 10 Minu erialased õppimisvõimalused. Lisamaterjalid: www.stardiplats.ee/Abimaterjalid/mis-on-mitteformaalne-ope.html - mis on mitteformaalne õpe http://www.stardiplats.ee/Abimaterjalid/vota-eesmaerk-ja-kasutamisoimalused.html - VÕTA tutvustus http://www.rajaleidja.ee/kutseoppeasutuse-lopetajale/ - edasiõppimisvõimalused noortele Abiks otsustajale. Infovoldik.
Õppetegevused	Lühiloeng: Eesti haridussüsteem, formaalne, mitteformaalne ja informaalne haridus. Loengus käsitletakse mõisteid: riiklik tellimus, tasuline haridus, õppelaen, edasiõppimisvõimaluste hierarhiline struktuur; formaalharidus, mitteformaalne haridus (vabatahtlikkus, väljaspool kooli toimuv, sotsiaalne suhtlemine); informaalne haridus (eesmärgistamata õppimine igapäevaelu situatsioonides); tasemeharidus; täiendharidus. Tutvustatakse erisust rakenduskõrgkoolide ja akadeemiliste kõrgkoolide vahel Iseseisev töö: Töölehe 10 Minu erialased õppimisvõimalused täitmine. Õpilased tutvuvad veebilehega www.rajaleidja.ee ning leiavad vastavalt õpitavale erialale informatsiooni õppeasutuste ja edasiste õppevõimaluste kohta. Arutelu grupis: Milline haridus on piisav õpitaval erialal edukaks tegutsemiseks ja tööalases karjääris arenemiseks? <u>Kokkuvõtte õppetsüklist ja tagasiside.</u> Õpetaja teeb kokkuvõtte läbitud õppetsüklist ning kordab teemad. Tähelepanu tuleks juhtida iga teema juures materjalile, mis lisati õpimappi. Õpimapi materjalid (sh ka veeblilehtede aadressid) on abiks vajadusel iseseisvaks toimetulekuks tekkida võivate küsimuste lahendamisel. Tagasiside saamiseks õpilastelt viib õpetaja läbi suulise küsitluse ning selgitab välja, mida igaüks kõige olulisemaks ainekava läbimisel peab.
Iseseisev töö	Põhjalik tutvumine vabalt valitud ühe kooli koduleheküljega ning sealsete õppimisvõimalustega
Hindamine	Tööleht 10 on täidetud ja lisatud õpimappi. Iseseisev töö on

	sooritatud, on toimunud arutelu, kokkuvõtted. Arvestatud — mitte arvestatud.
--	---

3.3. III MOODUL – PLANEERIMINE JA OTSUSTAMINE.

III MOODUL: PLANEERIMINE JA OTSUSTAMINE Ainekava maht 10 tundi
Aine kirjeldus e. üldalused:

Antud moodulis käsitletakse karjääriplaneerimise ja otsuste tegemise viise. Omandatud teadmised ja oskused on kutseõppeasutuse vene õppekeele rühmade lõpetajatele vajalikud edukaks sisenemiseks Eesti töturule, seal püsimiseks ning oma edaspidise karjäärirtee arendamiseks.

Tehes tulevikuplaane, mõistavad õpilased eelnevates ainemoodulites õpitu tähtsust ja seovad oma isiksuseomadused ja töökeskkonna võimalused ühtseks tervikuks. Kutseõppeasutuste lõpetajad, kes õpivad vene õppekeele rühmades saavad aru, et täiendavaid karjäärivõimalusi annab neile Eesti kodakondsus, riigikeele valdamine ning aktiivne osalemine ühiskondlikus elus. Samuti mõistavad õpilased, et elukutsed muutuvad aja jooksul ja ka nemad isiksusena arenevad edasi. Sellest tuleneb vajadus enda kui spetsialisti edaspidiseks täiendõppeks, lähtudes elukestva õppe printsiipidest.

Kutseõppeasutuste lõpetajad, kes õpivad vene õppekeele rühmades, saavad aru, et nende edaspidist haridusteed hõlbustavad rakenduskõrgkoolides ja ülikoolides õpetatavad erialad, kus saab õppida vene keeles.

Tähtsal kohal on teadlikkus töötamisviisidest, mis aitavad otsida ja leida vakantseid töökohti. Kutseõppeasutuste lõpetajad, kes õpivad vene õppekeele rühmades, oskavad analüüsida töökuulutusi ja saavad aru, millistele ametikohtadele kandideerimisel tuleb perfektne vene keele oskus kasuks ja kus on oluline eesti keele oskuse teatud tase. Olulisi kogemusi töturule sisenemiseks annavad kandideerimisdokumentide koostamise oskused ja töointervjuuks teadlik ettevalmistumine.

Aine õpetamise käigus suurendatakse õppurite teadmisi erinevatest karjääriinfo allikatest. Nendes orienteerumine ja otsustamine, millist infot kasutada, nõuab noorelt teadlikkust oma eesmärkidest, iseseisvust ja kriitikameelt.

Aine lõppedes on kutseõppeasutuste vene õppekeele rühmade lõpetajatel teadmised ja oskused, kuidas tegutseda, et integreerumine Eesti töturule oleks tulemusrikas ja rahuldustpakkuv.

Põhimõisted:

Karjäär on inimese elukestev haridus- ja tööalane areng kõigi tema elu rollide omavahelises kooskõlas.

Karjääri planeerimine on elukestev teadlik õppimine ja valikute tegemine oma karjääri kujundamisel. Elukutsevalik on selle protsessi oluline osa.

Isiklik karjääriplaan on inimese haridus- ja tööeesmärkide saavutamise praktiline kava.

Kutse on tööülesannete täitmiseks vajalike teadmiste, oskuste, kogemuste ja

hoiakute kogum, mis on omandatud õppides ja/või töötades ning mida tunnustatakse kas reguleeritud, ajalooliselt või rahvusvaheliselt kujunenud nõuete alusel.

Kutsestandard on dokument, mis kirjeldab kutsetegevust ning vastaval kutsel tegutsemiseks vajalikku kompetentsust ehk töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit.

Kutse andmine on protsess, mille käigus hinnatakse kutset taotleva isiku kompetentsuse vastavust kutsestandardis toodud nõuetele ning mille tulemusena väljastatakse taotlejale kutsetunnistus.

Ratsionaalne otsustamine on intellektuaalne otsuste tegemine, mis väljendub inimese võimes teha olemasolevate teadmiste alusel piisavalt põhjendatud otsuseid.

CV e. Curriculum Vitae on eluloo lühikirjeldus.

Tööintervjuu on kohtumine tööandjaga. Vestluse käigus selgitab tööandja välja kandideerija sobivuse antud ametikohale

Motivatsioonikiri on üks kandideerimisdokumentidest, mis annab võimaluse teiste sarnaste oskustega kandidaatide seast välja paista

Õppe-eesmärgid:

Arendada vene õppekeelega kutseõppeasutuste lõpetajate oskusi läbilöögivõimeks ametialases karjääris ja isiklikus elus.

Tutvustada kandideerimisdokumentidele esitatavaid nõudeid ja kujundada oskust neid iseseisvalt koostada.

Anda teadmisi tööintervjuu ülesehitusest, ettevalmistavatest tegevustest ja enamlevinud küsimustest.

Arendada efektiivseid eneseesitlemisoskusi töövestlusel osalemiseks.

Anda teadmisi otsustamise ja planeerimise viisidest ja meetoditest ning kavandatud tegevuste praktilise elluviimise võimalustest.

Kujundada oskusi seostada I ja II moodulis saadud teadmisi isikliku karjääri planeerimisel ja integreerimisel Eesti tööturul edukaks rakendumiseks.

Alateema 1	Karjääriplaani kavandamine läbi elurollide analüüsi.
Eesmärk	Kujundada oskust erinevate elurollide taustal planeerida oma isiklikku ja tööalast karjääri.
Oodatavad õpitulemused	Õpilane: - teab erinevate elurollide, sh kodanikurolli, olulisust eluteel; - teab ametialase karjääri ja selle planeerimise tähtsust; - oskab oma karjääri planeerida lähema 5 aasta jooksul;
Maht	45 min
Soovituslikud meetodid	Iseseisev töö, arutelu, paaristöö.
Juhend- ja abimaterjal pedagoogile	Tänapäeval ei mõisteta karjäärina üksnes tööalast edukust, vaid elus edenemist kõigi elurollide kooskõlas. Seega tuleb ametialast karjääri käsitleda kõikide elurollide kontekstis. Lähtuvalt elurollide muutumisest lähema 5 aasta jooksul tuleb püstitada elu eesmärgid, sealhulgas ka oma ametialase ja ühiskondliku karjääri eesmärk. Samuti on oluline mõistmine, et eesmärgideni jõudmiseks tuleb pingutada ja konkreetseid tegevused planeerida. <u>Töölehed:</u> Tööleht 1 Elurollid <u>Lisamaterjalid:</u> Elukestev õpe ja karjääriplaneerimine. Valikaine õpetajaraamat kutseõppeasutustele.2007, lk. 79-80, tööleht 24 - Minu erinevad elurollid — elurollide analüüs Elukestev õpe ja karjääriplaneerimine. Valikaine õpetajaraamat kutseõppeasutustele.2007, lk. 193-195, tööleht 59 Planeerimisabiline — süsteemne info kogumine tulevikuplaanide tegemiseks. Karjäärirada. Tööturuamet, 2003, lk. 50, Planeerimine — Arendada eesmärkide püstitamisoskusi. http://www.rajaleidja.ee/84517/?parent_id=10534 - karjääri mõiste — redel või tee?, ametialased karjäärivõimalused http://rajaleidja.ee/isiklik-elu/ - erinevad elurollid ja nende rollide täitmisega seonduvad probleemid
Õppematerjal õpilasele	<u>Töölehed:</u> Tööleht 1 Elurollid <u>Lisamaterjalid:</u> http://rajaleidja.ee/isiklik-elu/ - erinevad elurollid ja nende rollide täitmisega seonduvad probleemid http://www.enop.ee/tpi/eneseanalyyis/eneseanalyyis.pdf - loeng karjäärist ja elurollidest (slaidid)
Õppetegevused	Õpilane kujutab mõttes oma elu 5 aasta pärast ja millised on siis tema tähtsamad rollid elus. Paaristöö: pinginaabrid räägivad teineteisele oma mõtetest.

	<p>Arutelu grupis: Milliseid piiranguid seab Eesti riigis elades ja töötades „halli“ passi omamine ja kodakondsuse puudumine? Töölehe täitmine.</p> <p>Iseseisev töö: Õpilased sõnastavad oma ametialase karjääri eesmärgi ja paarilisega arutelu käigus leiavad teed, kuidas püstitatud eesmärgini jõuda.</p>
Iseseisev töö	Kodune töö: Karjääriinfo otsimine internetist etteantud teemal.
Hindamine	Õpilane on täitnud töölehe ja lisanud õpimappi. Arvestatud — mitte arvestatud.

Alateema 2	Ametialane karjäär
Eesmärk	Arendada iseseisvalt karjääriinfo otsimise, analüüsimise ning olulise info kasutamise oskust oma karjääriplaanide tegemisel.
Oodatavad õpitulemused	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> - teab edasiõppimisvõimalusi vene keeles õpitavatel erialadel pärast kutseõppeasutuse lõpetamist; - teab, kuidas ja mis tingimustel omistatakse kutsetunnistus vastavalt kutsestandardile; - teab erinevaid ametialaseid karjääriteid ja oskab nimetada ametikohti, kuhu on võimalik kandideerida ning millised on ühes või teises ametis keelenõuded;
Maht	45 min
Soovituslikud meetodid	Eelnev kodune töö, suulised ettekanded, arutelu.
Juhend- ja abimaterjal pedagoogile	<p>Tegelik ametialane karjäär on mitmete võimaluste koosmõju tulemus. Selle tunni <u>õnnestumise aluseks on õpilaste eelnev kodutöö</u>, milleks on karjääriinfo otsimine internetist. Kui on võimalik kasutada arvutiklassi, siis võib nn kodutöö ära teha tunni alguses tunni teisel poolel lasta õpilastel teha suulised kokkuvõtted.</p> <p><u>Lisamaterjalid:</u></p> <p>http://www.ej.ee/rus/ - tööpakkumised vene keeles</p> <p>www.cv.ee - tööpakkumised</p> <p>www.kirka.ee/toopakkumised- tööpakkumised)</p> <p>http://www.toopakkumised.com/ - tööpakkumised</p> <p>http://www.rajaleidja.ee/tooturu-teenused-ja-toetused/- kuidas tegutseda töötuna</p> <p>http://rajaleidja.ee/karjaarihuvid/ - karjäärihuvi; horisontaalne, vertikaalne, kannapööretega ja ametikohasisene karjäär</p>
Õppematerjal õpilasele	<p>Õpilased kasutavad antud veebilehti kodutöös:</p> <p>www.rajaleidja.ee - edasiõppimisvõimalused pärast kutseõppeasutuse lõpetamist</p> <p>www.neti.ee - koolide nimekiri</p>

	http://www.kutsekoda.ee/et/index , www.rajaleidja.ee/akab - kutsestandard ja kutse omistamine www.cvkeskus.ee - kandideerimisvõimalused olemasolevate töökuulutuste põhjal http://www.ej.ee/rus/ - ajalehed www.rajaleidja.ee/karjääriteed/ - erinevad ametialased karjääriteed
Õppetegevused	<u>Tegevusvariant 1:</u> Õpilased teevad nimetatud teemadest kodus kokkuvõtted ja kannavad suuliselt ette, kaasõpilased esitavad täiendavaid küsimusi, millele vastab antud teemal esineja. Küsimustele võib vastuse leida ka arutelu käigus. <u>Tegevusvariant 2:</u> Tund viiakse läbi arvutiklassis. Õpilased leiavad internetist vajaliku info ja teevad suuliselt sellest kokkuvõtte.
Iseseisev töö	<u>Kodutöö Ametialane karjäär</u> Allpool nimetatud teemad jaotatakse õpilaste vahel nii, et ühe teema võib iseseisvalt ette valmistada mitu inimest: Edasiõppimisvõimalused pärast kutseõppeasutuse lõpetamist. Kutsestandard ja kutse omistamine. Kandideerimisvõimalused olemasolevate töökuulutuste põhjal. Erinevate karjääriteede iseloomustus. Valitud teemal tehakse kirjalik kokkuvõte ja esitatakse järgnevas tunnis suuliselt.
Hindamine	Kirjalik kokkuvõte suuliselt esitatud ja lisatud õpimappi. Arvestatud — mitte arvestatud.

Alateema 3	Otsustamine.
Eesmärk	Omandada teadlikke otsustamisvõtteid.
Oodatavad õpitulemused	Õpilane: - mõistab teadliku otsustamise tähtsust; - teab otsuse tegemist mõjutavaid tegureid; - mõistab, kuidas erinevad asjaolud võivad otsuseid muuta;
Maht	2 x 45 min
Soovituslikud meetodid	Iseseisev töö, töölehtede täitmine, arutelu.
Juhend- ja abimaterjal pedagoogile	Otsustamisjulgusest võib sõltuda terve karjäär. Antud teema käsitlemisel tuleb selgitada õpilastele otsuste tegemise olemust, õpetada teadliku otsuse samme ja rõhutada eneseanalüüsi ja karjääriinfo osakaalu tähtsust tõsiste karjääriotsuste tegemisel.

	<p><u>Töölehed:</u> Tööleht 2 6 otsuse tegemise võimalust Tööleht 3 Teadliku otsustamise sammud</p> <p><u>Lisamaterjalid:</u> Karjäärirada. Tööturuamet, 2003, lk. 49 – Otsustamine. Valikuvõimaluste poolt- ja vastuargumentide arvestamisoskuste arendamine. http://www.cs.tlu.ee/instituut/oppe_materjalid/magister/2005/Harri_Roots/ ja avanenud leheküljelt SPK7001otsustamineKEVAD.pdf – põhjalik artikkel koos skeemidega ratsionaalsest otsustamisest organisatsioonis http://web.ametikool.ee/jane/otsus/ - slaidikava õpitu kordamiseks http://www.tsitaat.com/tsitaadid/teemad/otsustamine - tsitaadid otsustamisest</p>
Õppematerjal õpilasele	<p><u>Töölehed:</u> Tööleht 2 6 otsuse tegemise võimalust Tööleht 3 Teadliku otsustamise sammud</p> <p><u>Lisamaterjalid:</u> http://www.cs.tlu.ee/instituut/oppe_materjalid/magister/2005/Harri_Roots/ ja avanenud leheküljelt SPK7001otsustamineKEVAD.pdf – põhjalik artikkel koos skeemidega ratsionaalsest otsustamisest organisatsioonis http://web.ametikool.ee/jane/otsus/ - slaidikava õpitu kordamiseks</p>
Õppetegevused	<p>Arutelu grupis: Kuidas inimesed otsuseid teevad? Kuidas õpilane ise on otsuseid vastu võtnud? Kodutöö tulemuste esitlemine. Töölehe täitmine - 6 otsuse tegemise võimalust. Arutelu grupis: Millised on erinevate otsustamisviiside riskid? Teadliku otsustamise etappide tutvustamine ja analüüs. Tööleht - Teadliku otsustamise sammud. Arutelu grupis: Milliste asjaolude ilmnmisel tuleb oma otsuseid muuta?</p>
Iseseisev töö	<p>Kodune iseseisev töö - Küsitlus otsuste tegemisest. Küsitleda 2-3 inimest, kuidas nemad on elu jooksul otsuseid teinud. Tulemuste kokkuvõtlik arutelu grupis.</p>
Hindamine	<p>Küsitluse kokkuvõte ja täidetud töölehed on lisatud õpimappi. Arvestatud — mitte arvestatud.</p>

Alateema 4	Tööotsimisviisid.
Eesmärk	Kujundada oskusi tööturule sisenemiseks erinevaid aktiivseid

	töötsimisviise kasutades.
Oodatavad õpitulemused	Õpilane: - oskab leida tööd erinevate infoallikate ja tutvuste kaudu; - teab ajalehti ja töövahendusportaale töökuulutuste leidmise kohana; - teab aktiivse töötsimise olulisust töö leidmisel;
Maht	45 min
Soovituslikud meetodid	Individuaalne töö, arutelu.
Juhend- ja abimaterjal pedagoogile	Teadlikkus töötsimisviisidest ja nende aktiivne kasutamine on töö leidmise aluseks. Võimaluste paljusus on aluseks ka isikliku töötsimisstrateegia kujundamisel. <u>Töölehed:</u> Tööleht 4 Kuidas on võimalik tööd leida? <u>Lisamaterjalid:</u> Abiks valikutel. Eesti Töötukassa, 2009 - töötsing lk. 32-49 www.rajaleidja.ee/too/ - tööpakkumiste andmebaasid ja muu tööga seonduv info http://www.rajaleidja.ee/tootsingu-viisid/&parent_id=101525 - töötsimisviiside kirjeldus http://rajaleidja.ee/toosuhed-ja-too-leidmine/ - töötsimine, õigusaktid, jm. T. Saar. Kuidas võita maailma parim töökoht. EE Kirjastus, 2005 - põnev käsitus töökoha leidmisest
Õppematerjal õpilasele	<u>Töölehed:</u> Tööleht 4 Kuidas on võimalik tööd leida? <u>Lisamaterjalid:</u> www.rajaleidja.ee/too/ - tööpakkumiste andmebaasid ja muu tööga seonduv info http://www.ej.ee/rus/ - tööpakkumised vene keeles
Õppetegevused	Lühikokkuvõtte tegemine küsitlusest. Ettekannete põhjal kirjutada tahvlile peamised töötsimisviisid ja iga ettekande põhjal teha "+" vastava töötsimisviisi taha, pärast liita "+" kokku ja analüüsida tulemust. Töölehe täitmine- Kuidas on võimalik tööd leida? Arutelu grupis: Milliseid töötsimisviise on õpilased seni kasutanud? Millised on olnud tulemused? Kuidas tulla toime tagasilöökidega ja ebaõnnestumistega?
Iseseisev töö	Kodune iseseisev töö – Küsitluse läbiviimine: Kuidas on minu tuttavad tööd leidnud? Küsitleda 2-3 tuttavat, kuidas nad on elus tööd saanud. Kuidas erinevate keelte oskamine või mitte- oskamine on mõjutanud

	töökoha saamist? Teha kirjalik kokkuvõte. Rääkida tulemustest tunnis. Arutelu grupis: Millised töökohad eeldavad kindlasti riigikeele valdamist ja millistel pole see nii määrav ning oluline?
Hindamine	Kokkuvõte küsitlusest ja täidetud tööleht lisada õpimappi. Arvestatud — mittearvestatud.

Alateema 5	Curriculum Vitae ja sellega kaasnevad dokumendid.
Eesmärk	Arendada oskust ise koostada keeleliselt ja sisuliselt korrektset CV-d ja teisi kandideerimisdokumente — avaldus, personaliankeet, motivatsioonikiri ja kaaskiri.
Oodatavad õpitulemused	Õpilane: - teab kandideerimisdokumentidega seonduvaid mõisteid ja nõudeid; - oskab kirjutada oma CV-d ja kohandada seda vastavalt töökohale; - teab ja oskab koostada teisi CV-ga kaasnevaid dokumente — avaldus (personaliankeet), motivatsioonikiri (kaaskiri);
Maht	2 x 45 min
Soovituslikud meetodid	Iseseisev töö, arutelu, praktilised ülesanded.
Juhend- ja abimaterjal pedagoogile	Kandideerimisdokumentide põhjal teeb tööandja esmase otsuse vakantsele ametikohale kandideerija suhtes. Potentsiaalne töövõtja kas kutsutakse tööintervjuule või mitte. Sellest tulenevalt vajab antud teema süvendatud käsitlust. See eeldab õppurite motiveeritust iseseisvalt uurida kandideerimistingimusi selgitavaid teadmikke ja internetiportaale. Nii iseseisev töö, tunnis saadud teadmised ja iseenda senised kandideerimiskogemused on aluseks edukale sisenemisele tööturule. Kandideerimisdokumentide esitamisel on kindel viis. Tööandja ootab nendes selgust, süsteemsust, saadetud andmete käsitlemise lihtsust ja mugavust. Allpool kirjeldatud tegevusvariante võib omavahel kombineerida. <u>Töölehed:</u> Tööleht 5 Curriculum Vitae Tööleht 6 Avaldus Tööleht 7 Motivatsioonikiri <u>Lisamaterjalid:</u> http://www.sekretar.ee >sekretäri 7 ametit>personalitöö – personalidokumentide vormistamine http://www.tootukassa.ee/index.php?id=12713 - tööle kandideerimiseks esitatavad dokumendid- CV ja avaldus, kaaskiri,

	<p>motivatsioonikiri, soovituskiri http://www.baltikagroup.com/index.php?page=56&- personaliankeet "Baltika Group" näitel Elukestev õpe ja karjääriplaneerimine. Valikaine õpetajaraamat kutseõppeasutustele.2007, lk. 198, õpetaja juhend 56 www.rajaleidja.ee - hea lähtepunkt noorele oma karjääri planeerimiseks www.stardiplats.ee - aitab analüüsida formaalseid ja mitte-formaalseid õppe- ja töökogemusi ning teisi isikuandmeid, mida oleks soovitatav CV-sse kirjutada; www.cvkeskus.ee - töövahendusportaal, info dokumentide koostamisest ja karjääri planeerimisest;</p>
<p>Õppematerjal õpilasele</p>	<p><u>Töölehed:</u> Tööleht 5 Curriculum Vitae Tööleht 6 Avaldus Tööleht 7 Motivatsioonikiri“ <u>Lisamaterjalid:</u> www.rajaleidja.ee, www.stardiplats.ee, www.cvkeskus.ee http://www.baltikagroup.com/index.php?page=56&, personaliankeet "Baltika Group" näitel http://webcache.googleusercontent.com/search - Keeleoskustasemete, keelekasutusolukordade ja tööülesannete iseloomustus T. Saar. Kuidas võita maailma parim töökoht. EE Kirjastus, 2005 - põnev käsitlus töökoha leidmisest.</p>
<p>Õppetegevused</p>	<p><u>Tegevusvariant 1:</u> Iseseisva koduse tööna internetist leitud näidete põhjal CV, avalduse, motivatsioonikirja koostamine, personaliankeedi täitmine. Töölehtede jagamine ja täitmine. Arutelu gruppis: Millised on õpilaste koostatud dokumentide tugevused ja mida oleks saanud teisiti sõnastada? <u>Tegevusvariant 2:</u> Õpilane otsib koduse tööna enda jaoks sobiva töökuulutuse ja koostanud kandideerimisdokumendid lähtuvalt potentsiaalsest töökohast. Töölehtede jagamine ja täitmine. Arutelu gruppis: Millised on õpilaste koostatud dokumentide tugevused ja mida oleks saanud teisiti sõnastada? <u>Tegevusvariantide 1 ja 2 teise osa täpsem kirjeldus:</u> Jaotada õpilastele töölehed CV , avalduse ja motivatsioonikirja</p>

	<p>koostamiseks. Õpilased võrdlevad oma CV näidisega ja paralleelselt aruteluga (arutelu võib olla paarilisega või suuremas grupis) teevad täiendusi oma CV-sse.</p> <p>Arutelu grupis: Kuidas märkida CV-sse keeleoskust, mida tähendavad alg-, kesk- ja kõrgtase, väljend - valdan suhtlemistasandil. Keeleoskus A, B ja C tasemel.</p> <p><u>Tegevusvariant 3:</u> Kutsutakse külalisesineja- personalijuht mõnest firmast või karjääripetsialist noorte teabe- ja nõustamiskeskusest. Personalijuht räägib, millised on Cv-des sagedamini esinevad vead, nõudmised kandideerimisdokumentidele tema firmas ja mille alusel nende firmas saadetud dokumente sorteeritakse ning kuidas valitakse inimesed, keda kutsutakse tööintervjuule. Personalijuhile saab esitada küsimusi ka järgmise alateema (tööintervjuu) sissejuhatuseks. Kandideerimisdokumentide täitmine töölehtede põhjal.</p>
Iseseisev töö	<p><u>Tegevusvariant 1:</u> Õpilane kirjutab kodus CV, avalduse ja motivatsioonikirja, kasutades eeskujuna interneti vastavad portaale: www.rajaleidja.ee, www.stardiplats.ee, www.cvkeskus.ee Personaliankeet "Baltika Group" kodulehelt printitakse välja ja täidetakse http://www.baltikagroup.com/index.php?page=56&</p> <p><u>Tegevusvariant 2:</u> Õpilane leiavad sobiva töökuulutuse ja koostab kuulutuses nõutavad dokumendid. Kandideerimisdokumentide näidised leiab internetist.</p>
Hindamine	<p>Isiklik CV ja motivatsioonikiri lisada õpimappi. Arvestatud — mitte arvestatud</p>

Alateema 6	Tööintervjuu.
Eesmärk	Arendada oskusi ja omandada teadmisi tööintervjuul osalemiseks.
Oodatavad õpitulemused	Õpilane: - teab, kuidas töövestluseks valmistuda; - teab olulisemaid intervjuuküsimusi ja nendele vastamise võimalusi;
Maht	45 min
Soovituslikud meetodid	Iseseisev töö, vestlus.

<p>Juhend- ja abimaterjal pedagoogile</p>	<p>Antud teema käsitlemisel selgitatakse intervjuuks ettevalmistumise tähtsust — andmete kogumine firma kohta, tuttavate küsitlemine, ettevõtte teenuste või toodetega tutvumine, jm.</p> <p>Töövestlust võib käsitleda ka kui läbirääkimisi tööandjaga, seepärast on oletatavate küsimustele proovivastamine kasulik ja arendav.</p> <p><u>Töölehed:</u> Tööleht 8 Valmistun tööintervjuuks Tööleht 9 Tööintervjuu küsimused</p> <p><u>Lisamaterjalid:</u> http://www.rajaleidja.ee/tootasu-ehk-palk/ - kuidas palka küsida http://www.rajaleidja.ee/toointervjuu/?parent_id=10534 - tööintervjuuks valmistumine http://www.tootukassa.ee/index.php?id=12875 - õppefilm, tööintervjuu ja selleks valmistumine http://www.rajaleidja.ee/tooaeg-ja-vormid-2/ - mis on tööaeg ja selle erinevad vormid http://www.rajaleidja.ee/toosuhted-ja-too-leidmine/ - temaatika, mis puudutab tööd ja töösuhteid</p>
<p>Õppematerjal õpilasele</p>	<p><u>Töölehed:</u> Tööleht 8 Valmistun tööintervjuuks Tööleht 9 Tööintervjuu küsimused Kaardid vastustega tööintervjuu küsimustele.</p> <p><u>Lisamaterjalid:</u> http://www.tootukassa.ee/index.php?id=12875 - õppefilm, tööintervjuu ja selleks valmistumine http://www.rajaleidja.ee/toosuhted-ja-too-leidmine/ - temaatika, mis puudutab tööd ja töösuhteid http://www.rajaleidja.ee/toointervjuu/?parent_id=10534 - tööintervjuuks valmistumine http://www.cvok.ee/content/est/60/read_news/27/ - kandidaadi küsimused tööintervjuul http://www.firstjob.ee/?sisu=tekst&keel=est&mid=92&admin=copnqudth - levinumad küsimused tööintervjuul</p>
<p>Õppetegevused</p>	<p>Tutvustada tööintervjuu eesmärki, sisu ja üldist ülesehitust.</p> <p>Töölehe täitmine - Valmistun tööintervjuuks.</p> <p>Arutelu grupis: Mida oleks vaja teada ja milliseid ettevalmistusi teha enne tööintervjuule minekut?</p> <p><u>Tegevusvariant 1:</u> Arutelu grupis: Vastusevariandid enamlevinud tööintervjuu küsimustele .</p>

	<p>Tööleht 8 Tööintervjuu küsimused täitmine.</p> <p>Arutelu grupis pärast tööintervjuud: mis õnnestus, mida oleks võinud teisiti teha?</p> <p><u>Tegevusvariant 2:</u></p> <p>Gruppide moodustamine. Iga grupile jaotatakse tööintervjuu küsimused ja kaartidel neile küsimustele erinevad vastusevariandid.</p> <p>Arutelu gruppides: Milline on igale küsimusele parim vastus?</p> <p>Grupitöö tulemuste esitlus, põhjendus.</p>
Iseseisev töö	<p>Vaadata Töötukassa kodulehelt õppefilmi tööintervjuust</p> <p>Kirjalik kokkuvõte: Mida õpetlikku õpilane nägi selles filmis?</p>
Hindamine	<p>Töölehed lisatud õpimappi.</p> <p>Arvestatud — mitte arvestatud.</p>

Alateema 7	Rollimäng
Eesmärk	Arendada tööintervjuul osalemise oskusi- eneseväljendus-, esitlemis-, käitumis- ja analüüsi oskusi.
Oodatavad õpitulemused	Õpilased oskavad rollimängus esineda nii tööandjana kui ka tööotsijana.
Maht	2 x 45 min
Soovituslikud meetodid	Iseseisev töö, rollimäng.
Juhend- ja abimaterjal pedagoogile	<p>See on kokkuvõttev tund, mis võimaldab kasutada kõiki teadmisi, mis ainekava läbimise jooksul on õpitud.</p> <p>Ühtlasi näitab see vene õppekeelega kutseõppeasutuste lõpetajate loovust ja esinemisjulgust. Kasutada saab eelnevate tundide ja moodulite materjale.</p> <p><u>Töölehed:</u></p> <p>Tegevusvariant 1 juures tulevad kindlasti kasuks:</p> <p>Curriculum Vitae</p> <p>Tööintervjuu küsimused</p> <p>Tegevusvariant 2 jaoks on töölehed:</p> <p>Tööleht 10 Hea intervjuu tekst</p> <p>Tööleht 11 Halva intervjuu tekst</p> <p><u>Lisamaterjalid:</u></p> <p>Küsimustik otsustamisest ja planeerimisest</p> <p>http://www.rajaleidja.ee/karjaariabi-2/ -selgitatakse, kust saab vajadusel karjääriabi: karjääriinfo- ja nõustamine.</p>
Õppematerjal õpilasele	<p><u>Tegevusvariandi 1 jaoks:</u></p> <p>Tööleht CV aluspõhi, kuhu on kirjutatud CV alajaotused.</p> <p>Eelnevates tundides kasutatud töölehed:</p> <p>Curriculum Vitae</p>

	<p>Tööintervjuu küsimused</p> <p><u>Tegevusvariandi 2 jaoks:</u> Tööleht 10 Hea intervjuu tekst Tööleht 11 Halva intervjuu tekst Küsimustik otsustamisest ja planeerimisest</p> <p><u>Lisamaterjalid:</u> http://www.cvok.ee/content/est/60/read_news/27/ - kandidaadi küsimused tööintervjuul http://www.firstjob.ee/?sisu=tekst&keel=est&mid=92&admin=copngu_dth - levinumad küsimused tööintervjuul www.stardiplats.ee - näpunäiteid CV koostamise kohta www.cvkeskus.ee - tööpakkumised, dokumentide koostamine www.cv.ee - tööpakkumised www.job.ee - tööpakkumised www.tootukassa.ee – tööpakkumised</p>
<p>Õppetegevused</p>	<p><u>Tegevusvariant 1: Rollimäng</u> Määratakse rollid: 2-3 õpilast on tööandja esindajad, ülejäänud on kandideerijad vakantsele töökohale. Tööandja esindajad otsustavad, millises firmas nad töötavad ja millised on selle firma tegevusalad (see võib olla ka välja mõeldud firma) ja kirjutavad vastava töökuulutuse tahvlile. Ülejäänud õpilased kirjutavad CV sinna kandideerimiseks. See on fantaasia CV, õpilased kujutavad ette, kui vanad nad on ja milline karjääriline on neil olnud ja kirjutavad vastavalt sellele CV. Selleks saab kasutada CV aluspõhja/töölehte. Valmis CV-d viiakse tööandjatele. Tööandjad loevad CV-d läbi ja otsustavad, keda nad töövestlusele kutsuvad. Tööandjad viivad läbi tööintervjuud. Küsimuste esitamiseks võib kasutada eelmises tunnis kasutatud tööintervjuu jaotusmaterjali. Intervjueeritavad peavad käituma vastavalt CV-s võetud rollile. Tööandjad teevad kokkuvõtte- miks osa inimesi ei kutsutud intervjuule, kelle töövestlus läks paremini jm. ja teatavad, keda nad tööle võtavad.</p> <p><u>Tegevusvariant 2: Töövestluse head ja halvad vastused</u> Üks õpilane on intervjueerija rollis ja teine on intervjueeritav. Kõigepealt esitatakse kahekõnena halva intervjuu näide ja siis hea intervjuu näide. Järgneb arutelu. Kuna dialoogide esitamine ja järgnev arutelu võtavad vähem aega kui rollimäng, siis teevad õpilased kokkuvõtte õpitud ja planeerivad järgmised viis sammu oma karjääril.</p>

	Õpilased täidavad töölehe- Küsimustik otsustamisest ja planeerimisest.
Iseseisev töö	Kodune iseseisev töö: internetist või ajalehest töökuulutuse otsimine, kuhu võiks kandideerida.
Hindamine	Tegevusvariant 1: Õpilased on rollimängust osa võtnud. Tegevusvariant 2: Õpilased on töölehe täitnud ja lisanud õpimappi Arvestatud — mitte arvestatud.
Kogu kursuse hindamine	Hinnatakse õpilaste teadmisi ja nende rakendamise oskust, kirjalike ja praktiliste tegevuste alusel. Mooduli õpitulemuste hindamiseks kasutatakse kujundavat hindamist ning mitteeristavat hindamismeetodit – arvestatud/ mittearvestatud. Kursuse käigus õpilane koostab personaalse õpimapi, millesse kogub eneseanalüüsi töölehed, kodutöö materjalid ja muud õpitava erialaga seotud materjalid. Õpimapi kaitsmist saab hinnata arvestusega.